Голас Радзімы

№ 11 (1997)
12 сакавіка 1987 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

Мінаюць апошнія марозныя дні сакавіка, і неўзабаве пачнецца сапраўдная вясна, калі пабягуць ручаі, запяе вада. Яркае сонца, вядома ж, радуе дзятву, але ім шкада развітвацца і з гэтым вось снежным замкам, які быў любімым месцам іх зімовых забаў. Малых суцяшае толькі тое, што наступнай зімой добры Дзед Мароз пабудуе тут новы казачны гарадок.

НА ЗДЫМКУ: выхадны дзень у мінскім дзіцячым парку імя Горкага.

Фота С. КРЫЦКАГА.

КІСМІЧНЫЯ ДАСЛЕДАВАННІ

СТЫКОЎКА НА АРБІЦЕ

У адпаведнасці з праграмай забеспячэння далейшага функцыяніравання навуковай станцыі «Мір» 3 сакавіка 1987 года ў Савецкім Саюзе быў зроблены запуск аўтаматычнага грузавога карабля «Прагрэс-28».

5 сакавіка ажыццёўлена стыкоўка карабля «Прагрэс-28» з арбітальным пілатуемым комплексам «Мір» — «Саюз ТМ-2». Узаемны пошук, збліжэнне, прычальванне і стыкоўка выконваліся з дапамогай бартавой аўтаматыкі касмічных апаратаў. Гэтыя працэсы кантраляваліся Цэнтрам кіравання палётам ва ўзаемадзеянні з наземным камандна-вымяральным комплексам, а таксама касманаўтамі Юрыем Раманенкам і Аляксандрам Лавейкіным. Грузавы карабель прыстыкаваны да станцыі з боку агрэгатнага адсека.

Карабель «Прагрэс-28» даставіў на арбіту паліва для аб'яднанай рухальнай устаноўкі, прадукты, ваду, абсталяванне і апаратуру, а таксама пошту.

Па даных тэлеметрычнай інфармацыі і дакладах экіпажа, бартавыя сістэмы пілатуемага комплексу «Мір» — «Саюз ТМ-2» — «Прагрэс-28» функцыяніруюць нармальна.

ГОСЦІ З-ЗА МЯЖЫ

ДЭЛЕГАЦЫЯ З ЛАОСА

У Мінску знаходзілася дэлегацыя Камітэта партыйна-дзяржаўнага кантролю Лаоскай Народна-Дэмакратычнай Рэспублікі.

Госці мелі сустрэчы ў Цэнтральным камітэце Кампартыі Беларусі, Камітэце народнага кантролю БССР. Члены дэлегацыі пабывалі таксама на Мінскім трактарным заводзе, на скургалантарэйнай фабрыцы імя Куйбышава, у навукова-вытворчым аб'яднанні «Прагрэс», дзе вывучалі вопыт работы партыйных арганізацый па ажыццяўленню кантролю за дзейнасцю адміністрацыі.

У АКАДЭМІІ НАВУК БССР

ВЫБРАНЫ ПРЭЗІДЫУМ

Сесія агульнага сходу Акадэміі навук БССР, якая адбылася ў Мінску, выбрала новы састаў прэзідыума акадэміі.

Прэзідэнтам Акадэміі навук рэспублікі выбраны акадэмік АН БССР У. Платонаў. Віцэ-прэзідэнтамі акадэміі выбраны акадэмікі АН БССР І. Ліштван, І. Навуменка, А. Сцепаненка, галоўным вучоным сакратаром прэзідыума АН БССР — акадэмік АН БССР А. Ганчарэнка, членамі прэзідыума АН БССР — акадэмікі АН БССР А. Дзмітрыеў, Л. Кісялеўскі і А. Свірыдзёнак.

Сесія агульнага сходу зацвердзіла таксама акадэмікаў-сакратароў аддзяленняў навук, якія былі выбраны на агульных сходах аддзяленняў.

РЭДКІЯ ПРАФЕСІІ

Наведвальнікі Дзяржаўнага музея БССР падоўгу затрымліваюцца ў зале, якая знаёміць з фаўнай Беларусі. У палёце застылі птушкі, насцярожана замерлі кабаны і зубры, прыціхлі ў празрыстай глыбіні рыбы. Гэтая экспазіцыя створана ўмелымі рукамі навуковага супрацоўніка аддзела прыроды біёлага-таксідэрміста Рыгора Сухава. Тысячы сцежак вывучыў ён па заданню музея, у час камандзіровак ім былі зроблены унікальныя фотаздымкі, здабыты неабходныя для экспазіцыі звяры, выраблены чучалы.
НА ЗДЫМКУ: Р. СУХАЎ на здымцы.

МЕЛІЯРАЦЫЯ

«ДНЕПРАБУГСКІ» — ДВАЦЦАТЫ...

Закончана будаўніцтва самай буйной на Палессі асушальна-ўвільгатняльнай сістэмы — польдэра «Казацкі канал». Меліяратары трэста «Брэстводбуд» перадалі новаму саўгасу «Днепрабугскі», створанаму ў Кобрынскім раёне, у пастаянную эксплуатацыю каля шасці тысяч гектараў урадлівых зямель.

Адначасова пракладзена 130 кіламетраў дарог. Узведзены комплекс жывёлагадоўчых і гаспадарчых памяшканняў, разлічаных на восемсот кароў, гадоўлю і адкорм амаль шасці тысяч цялят.

Гаспадарка, прынятая дзяржаўнай камісіяй у пастаянную эксплуатацыю, штогод будзе пастаўляць суседзям паўтары тысячы племянных першацёлак для абнаўлення статка малочнатаварных ферм. Гэта дазволіць хутчэй акупіць затраты на будаўніцтва.

«Днепрабугскі» — дваццаты саўгас, здадзены ў эксплуатацыю меліяратарамі Галоўпалессеводбуда.

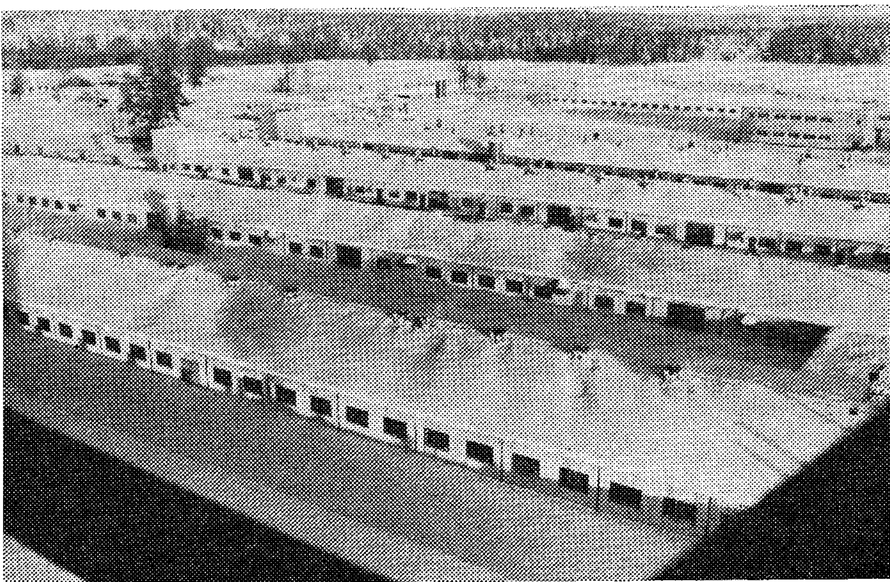
РАЗВІЦЦЁ ВЫТВОРЧАСЦІ

СЫРАВІНА З НАФТЫ

На поўнаму тэхналагічнаму цыклу пачала працаваць устаноўка па вытворчасці бензолу на нафтаперапрацоўчым заводзе Мазыра. Прадпрыемства ўжо паставіла спажыўцам першыя дзесяткі тон сыравіны для прыгатавання лакаў, фарбаў, разбавіцеляў.

Цяпер на заводзе ўзводзяць новую комплексную ўстаноўку па выпуску парафінаў. Са здачай яе ў эксплуатацыю ў 1989 годзе вытворчасць каштоўнай сыравіны для суседняга завода кармавых дражджэй павялічыцца на трэць. Гэта поўнасцю задаволіць патрэбнасці аднаго з буйнейшых у краіне прадпрыемстваў мікрабіялагічнай прамысловасці.

ЖЫВЁЛАГАДОЎЛЯ

На гэтым здымку вы бачыце агульны від новага жывёлагадоўчага комплексу па вырошчванню і адкорму 54 тысяч свіней у год у саўгасе «Ударнік» Чэрыкаўскага раёна. З выхадам на праектную магутнасць комплекс будзе штогод прадаваць дзяржаве 6 300 тон свініны.

НА РЭКАХ ПАЛЕССЯ

ЗАСЛОН ПАВОДЦЫ

Не нанясе больш шкоды сельгасугоддзям паводка наравістых палескіх рэк Гарыні і Прыпяці. Разбуральную сілу веснавых патокаў уціхамірыць шматкіламетровая агараджальныя дамбы, больш чым на метр паднятыя супраць адзнакі самай высокай на Палессі паводкі 1979 года. Пад надзейнай аховай абноўленых зямельных збудаванняў аказаліся вёскі Струга, Варані, Бухлічы, Вялемічы і іншыя.

Значную частку веснавых вод прымуць вадасховішчы, сажалкі-накапляльнікі, якія стануць не толькі перашкодай на шляху стыхіі, але і дазволяць у летні перыяд у значнай меры павысіць водазабяспечанасць раллі, лугоў і пашаў.

З заліўных лугоў ужо поўнасцю вывезена сена, умацаваны апоры ліній электраперадач. Мясцовыя карабелы завяршаюць рамонт малога флоту. У разліў на маторках, пласкадонных баркасах з ферм на прыёмныя пункты будуць вывозіць малако, дастаўляць у вёскі прадукты і тавары, пошту. З усімі гаспадаркамі раёна праз дыспетчарскі пункт наладжана радыёсувязь.

РАСПРАЦАВАЛІ ВУЧОНЫЯ

ЦЭЛЮЛОЗНЫЯ ПРЭПАРАТЫ

Да дзесяткаў вядомых «прафесій» цэлюлозы дабавілі яшчэ адну вучоныя-хімікі. У руках спецыялістаў навукова-даследчага інстытута фізіка-хімічных праблем Белдзяржуніверсітэта імя У. І. Леніна гэты прыродны палімер набыў новыя ўласцівасці: стаў выдатным носьбітам лекавых рэчываў, павысіў эфектыўнасць іх дзеяння. Відазмененая цэлюлоза марудна засвойваецца арганізмам. Таму і ўведзеныя ў яе састаў прэпараты таксама дзейнічаюць даўжэй і больш мэтанакіравана, чым чыстыя лякарствы.

Высокую эфектыўнасць медыкаментаў на аснове цэлюлозы, шэраг якіх хімікі стварылі ў садружнасці са спецыялістамі Беларускага навукова-даследчага санітарна-гігіенічнага інстытута і рэспубліканскага інстытута кардыялогіі, пацвярджаюць і вынікі шырокіх клінічных даследаванняў. Навінкі вучоных — для лячэння многіх сардэчна-сасудзістых захворванняў, запаленчых працэсаў, для адвыкання ад курэння і інш. — правяраюць цяпер 29 медыцынскіх устаноў краіны.

ВЫСТАЎКІ

АДБУДЗЕЦЦА Ў ЧЭХАСЛАВАКІІ

Вялікую экспазіцыю на спецыялізаваную выстаўку саматужна-мастацкіх вырабаў, якая адбудзецца ў гандлёвым прадстаўніцтве СССР у Чэхаславакіі, падрыхтавалі супрацоўнікі Навукова-даследчай экспериментальнай лабараторыі Міністэрства мясцовай прамысловасці БССР.

Па традыцыі ў ёй будуць прадстаўлены ўзоры беларускага нацыянальнага ткацтва, вырабы з дрэва, саломкі, кухонны посуд з роспісам, вышытыя блузы, фартухі, сталовыя камплекты і іншыя тавары, якія карыстаюцца попытам не толькі ў нашай краіне, але і за мяжой.

ГІСТОРЫЯ МЕДЫЦЫНЫ

400 ГАДОЎ НАЗАД

Чалавечае сэрца на фоне гродзенскага замка адлюстраваў скульптар Уладзімір Кіслы на памятным медалі, які адразу ж зацікавіў калекцыянераў-фалерыстаў. Яго тэкст паведамляе аб тым, што менавіта тут 400 гадоў назад упершыню на тэрыторыі нашай краіны адбылося навукова-анатамічнае даследаванне.

Гэтай жа падзеі прысвечана экспазіцыя, якая адкрылася ў рэспубліканскім музеі атэізму і гісторыі рэлігіі ў Гродне. У ёй — арыгіналы і дакладныя копіі хірургічных інструментаў шаснаццатага стагоддзя, медыцынская пасуда, графічныя матэрыялы. Важнасць намаганняў гродзенскай медыцынскай школы па ўсталяванню матэрыялістычных поглядаў на прыроду чалавека, распаўсюджванню перадавых навуковых і філасофскіх ідэй цяжка пераацаніць — гэта думка прысутнічае ў водгуках многіх прадстаўнікоў медыцынскай грамадскасці Рыгі, Вільнюса і Мінска, якія ўжо агледзелі экспазіцыю.

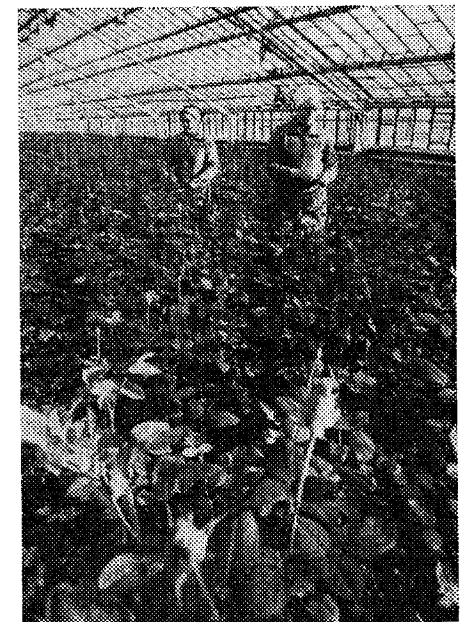
КУЛЬТУРНЫЯ СУВЯЗІ

НА ГАСТРОЛЯХ У КАМПУЧЫІ

З захапленнем сустракала пнампеньская публіка выступленні беларускіх артыстаў, якія прайшлі ў сталічным тэатры «Басак». Вялікім поспехам у гледачоў карысталіся вясёлыя народныя танцы, выступленні вакальна-інструментальнага ансамбля «Верасы». У яго выкананні гучалі песні на рускай, беларускай і кхмерскай мовах.

Гастролі беларускіх артыстаў сталі знамянальнай з'явай у культурным жыцці гэтай краіны.

КВЕТКІ ДЛЯ МІНЧАН

Круглы год, нават у самыя лютыя маразы, у спецыялізаваных мінскіх магазінах «Кветкі» мы можам купіць букет пунсовых руж ці гваздзікоў, прыгожых нарцысаў або цюльпанаў... І вырошчваюць іх не ў цёплых краях, а паблізу беларускай сталіцы ў прыгарадным саўгасе «Дэкаратыўныя культуры».
НА ЗДЫМКУ: у аранжарэі саўгаса.

ВЕСТКІ АДУСЮЛЬ

МІНСК. Набраўшы нескладаны лічбавы код, мінчане могуць цяпер звязацца з кватэрнага тэлефона з гарадамі Балгарыі, Венгрыі, ГДР, Польшчы, Чэхаславакіі і Югаславіі. Такую магчымасць прадаставіла жыхарам сталіцы міжгародняя тэлефонная станцыя, расшырыўшы адначасова і сетку ўнутрысаюзнай тэлефоннай аўтаматыкі.

ЖОДЗІНА. Доследны ўзор машыны грузападымальнасцю 120 тон выраблі на Беларускім аўтазаводзе. Новая мадэль у многім паўтарае канструкцыю серыйна выпускаемага 110-тоннага «БелАЗа», але значна меншая за яго па вазе. Яшчэ адна вартасць — больш магутны рухавік: 1 200 конскіх сіл.

ШЧУЧЫН. Буйным пастаўшчыком маладняку стане селекцыйна-гібрыдны цэнтр, першая чарга якога ўступіла ў строй у саўгасе-камбінаце «Васілішкаўскі» Шчучынскага раёна. Магутнасці яго разлічаны пакуль што на атрыманне 7 тысяч парасят высокапрадукцыйных парод. З поўным завяршэннем будаўніцтва ў бягучай пяцігодцы цэнтр будзе пастаўляць гаспадаркам вобласці ўтрая больш маладняку і адкормліваць 50 тысяч свіней у год.

ЧАС ВЯЛІКІХ ЗМЕН

СПЫНЕННІ ДЗЕЛЯ ПАСКАРЭННЯ

З пачатку гэтага года дзяржаўная прыёмка стала дзейнічаць у нас у краіне на паўтары тысячах прадпрыемстваў, якія выпускаюць найбольш важную прадукцыю.

Што ж гэта за служба, аб якой сёння многія ў краіне гавораць? Прычым адны гавораць з раздражненнем: які, маўляў, сэнс, скарацЎшы апарат кіравання вытворчасцю ў цэнтры, у міністэрствах, павялічваць яго на месцах? Нехта з сумненнем: што дасць гэты дадатковы кантроль? Але большасць — з адабрэннем, надзеяй: так, мера носіць характар надзвычайны, вымушаны, але ў комплексе з іншымі, чыста эканамічнымі, яна здольна ўздзейнічаць на вытворчасць, памагчы ўзняць якасць прадукцыі.

Але ж на кожным прадпрыемстве ўжо ёсць служба кантролю. Была і ёсць. Напрыклад, на КамАЗе, буйнейшым у краіне аб'яднанні па выпуску грузавых аўтамабіляў, у яе складзе пяць тысяч чалавек. Яны, у сваю чаргу, кіруюцца тысячамі дакументаў, у першую чаргу стандартамі — на ўсе віды вытворчай дзейнасці. Тым не менш даўно гаворыцца аб двух недахопах гэтага, так сказаць, «хатняга» кантролю». Першы — яго абмежаванасць, здольнасць ацэньваць толькі тое, што ўжо зроблена. Інакш кажучы, не прымаць работу ці выраб дрэннай якасці, але не прадухіляць яе. Другі недахоп у тым, што гэты кантроль — адна са служб самога прадпрыемства. Як бы юрыдычна кантралёр ні быў незалежны, агульная каса, агульная крыніца іншых сацыяльных даброт, а то і «агульназаводскі патрыятызм» у выніку аказваюць пэўны ўплыў на прынцыпе рашэння.

Новая ж служба, па-першае, ні ў чым ад кіраўніцтва прадпрыемства не залежыць і падпарадкоўваецца Дзяржаўнаму камітэту СССР па стандартах. Па-другое, яе задачы і паўнамоцтвы ідуць далей за звычайную службу кантролю. Яна не толькі фіксуе нізкую якасць вузлоў, вырабаў, дакументацыі на іх, але і, прыцягваючы тую ж службу заводскага кантролю, спецыялістаў, арганізуе работу па ліквідацыі знойдзеных недахопаў. Па-трэцяе, у склад яе ўключаны высокакваліфікаваныя спецыялісты з шырокімі паўнамоцтвамі. Яны могуць нават спыніць вытворчасць, што, вядома, ставіць працаўнікоў вытворчасці перад выбарам: альбо тэрмінова выпраўляць брак, альбо ўсе страціць у заработку.

Вось што сказаў наконт гэтага старшыня Дзяржаўнага камітэта СССР па стандартах Георгій Калмагораў:

— З арганізацыяй дзяржпрыёмкі, па сутнасці, прыведзены ў дзеянне архімедаў рычаг перабудовы, закліка246ы рэвалюцыянізаваць прамысловасць. Ад угаворванняў, як трэба працаваць, мы пераходзім да актыўных форм уздзеяння на якасць працы.

Увядзенне дзяржпрыёмкі — гэта не «двайны кантроль», а прынцыпова новая, больш сучасная яго сістэма. Працуючы на адну мэту, работнікі заводскага кантролю і дзяржпрыёмкі не дублююць, а дапаўняюць адзін аднаго.

Сапраўды, на сённяшні дзень існуе вялікае мноства нявырашаных праблем, звязаных з якасцю прадукцыі. Кардынальна выправіць становішча спраў можа новая цэласная сістэма гаспадарчага механізму, якая цяпер ствараецца. Мы рашуча пераходзім ад пераважна адміністрацыйных да пераважна эканамічных метадаў кіраўніцтва. Пры такім падыходзе галоўным кантралёрам становіцца спажывец — кантралёр самы дзейсны, самы строгі, якога нельга падмануць, з якім нельга «дамовіцца». Гэта значыць, ствараецца такі механізм гаспадарання, калі нявыгадна вырабляць дрэнную прадукцыю, якая не мае попыту. Але пакуль такі механізм знаходзіцца ў стадыі станаўлення, патрэбна дзяржпр[illegible]ка — мера, якая адпавя[illegible] пераходнаму перыяду да новай сістэмы гаспадарання, заклікаЎная зламаць існуючую практыку, традыцыі і прывычкі, нарэшце, псіхалогію, якая перашкаджае перабудове.

Што паказала дзяржпрыёмка ў першыя тыдні пасля яе ўвядзення? Карціна неадназначная. Лепш за ўсё справа ідзе там, дзе і раней з якасцю было добра, а таксама на тых прадпрыемствах, дзе да работы па-новаму падрыхтаваліся, не разлічваючы на патуранні. Але нямала фактаў, калі калектывы аказаліся ў цяжкім становішчы. Напрыклад, аб'яднанне «Гомсельмаш» у Беларусі, якое выпускае кормаўборачная камбайны. Нягледзячы на тое, што ў перыяд падрыхтоўкі да пераходу на пазаведамасную прыёмку тут было адкарэкціравана каля 500 тэхналагічных працэсаў, у пачатку гэтага года ні адзін камбайн не быў прыняты з першага прад'яўлення, а гэта — вылічэнне з прыбытку калектыву, з яго дабрабыту. Сурова? Але сёння іншага шляху няма.

Нямала выпадкаў, калі ўжо з першых крокаў новае, замест таго, каб і на самай справе палепшыць становішча з якасцю, само забуксавала ў папяратворчасці. На гэта тут жа звярнуў увагу друк. Урад, вывучыўшы вынікі работы ў гэтыя першыя тыдні, абавязаў міністэрствы і ведамствы, Дзяржстандарт СССР, цэнтральныя эканамічныя органы, мясцовыя органы ўлады прыняць усе меры для наладжвання дзяржпрыёмкі.

Ідзе гэтая справа у большасці выпадкаў нялёгка. З такога прыкладу і пачаты наш расказ. Але ясна: без такіх спыненняў сёння не будзе паскарэння.

Руслан ЛЫНЁЎ.

ЭКЗАМЕНУЕ ДЗЯРЖПРЫЁМКА

ПЕРШАЯ РЭАКЦЫЯ

Канстанцін Сідаровіч уключае «пераноску» і пачынае, як сам нявесела жартуе, днём з агнём аглядаць толькі што пададзены з канвеера трактар «Беларусь». Побач стаіць абкатчык. Чакае даволі цярпліва. А ў першыя дні, расказваў Канстанцін, ледзь не да скандалу даходзіла. Рабочыя шумелі: «Навошта блох шукаць? У даробцы, на палігоне падкруцяць, калі што не так».

Сакрэт, чаму дзяржпрыёмшчыка спачатку сустрэлі на канвееры «ў штыкі», просты. На канчатковай аперацыі атрымлівалі здзельна — рубель за трактар. І трэба было бачыць, як зухавата абкатчыкі разварочвалі на зашмальцаваным «пятачку» ля канвеера чарговую машыну: час — грошы, кожныя тры мінуты — новы трактар.

Не менш зухавата часам упраўляліся з праблемамі якасці і ў іншых цэхах. Допуск не вытрымліваецца — павялічыць яго ды яшчэ ўзаконіць паслабленне загадам. Канструктар закладвае не самыя жорсткія параметры — а навошта яны: будуць складанасці ў тэхналогіі.

Многія паверылі, што трактар бязгрэшны. Канструкцыя яго прагрэсіўная. Да таго ж пастаянна ўдасканальваецца. Па асноўных тэхніка-эканамічных паказчыках МТЗ не ўступае сусветным стандартам. Яго ахвотна купляюць у 60 замежных краінах. А дробязі...

Каманда дзяржпрыёмкі «Стоп!» выклікала ў калектыве амаль шокавую рэакцыю. У кастрычніку на дапрацоўку вернута 45 працэнтаў прадукцыі. У лістападзе — 22 працэнты. Тройчы спынялася адгрузка прадукцыі. Адчуўшы «прыдзіркі», пачалі звальняцца тыя, для каго лішні рубель у зарплаце даражэй за сумленне.

— А патрабавалі мы толькі аднаго: строга захоўваць чарцяжы і тэхналогію, якую самі ж завадчане складалі,— гаворыць начальнік дзяржпрыёмкі МТЗ Леанід Бяляк.— І ўжо першыя месяцы нашай вахты пацвердзілі горкую ісціну. Не столькі старое абсталяванне, колькі расхлябанасць выканаўчай дысцыпліны — прычына праблемы якасці, якая ўзнікла ў апошнія гады. Бо калі глыбей паглядзець, мы гэтым не толькі гонар маркі падрывалі, але ідэю сацыялізму ў сваіх жа душах чарнілі: куды нам, маўляў, з Захадам цягацца!

Трэба ж з гэтым некалі канчаць!

КАЛЕКТЫЎНЫ ПАРТРЭТ

Усе работнікі новай службы — а іх 119 чалавек на шматтысячным МТЗ — людзі з вышэйшай адукацыяй па профілю новай работы і вялікім (не менш пяці год) практычным стажам. Большасць мужчыны. Прыкладна 70 працэнтаў ва ўзросце ад 30 да 50 год. Каля паловы — камуністы. Перахадзілі на новае месца часцей па запрашэнню, не заўсёды згаджаючыся на яго адразу. Але ёсць і добраахвотнікі, своеасаблівыя рамантыкі якасці.

Кіраўніку новага калектыву 46 год, інжынер-механік па адукацыі. На заводзе з 1960 года, пачынаў расточнікам. Апошняя пасада — намеснік начальніка аддзела тэхнічнага кантролю (АТК) завода. «Узначаліць дзяржпрыёмку прапанаваў Дзяржстандарт, да якога мы цяпер непасрэдна адносімся і які плаціць нам зарплату. Калі шчыра, баяўся. Чаго? Поўнай невядомасці. Сам работнік АТК, я [illegible]даў, наколькі гэта застарэ[illegible]праблема».

Старшы прадстаўнік дзяржпрыёмкі Віктар Галавань, 38 год. У інжынерным дыпломе запісана: эканоміка і арганізацыя механічнай вытворчасці: «Разумеем, што дзяржпрыёмка — гэта рэгрэс, горкае лякарства, але без яго ўжо нельга...»

Канстанцін Сідаровіч, з якім сустрэліся на зборачным канвееры, на заводзе дваццаць год, вопытны інжынер-механік, па характару ранейшай работы ведае асаблівасці попыту на знешнім рынку: «Прыжывецца дзяржпрыёмка — будуць, нарэшце, каляровыя тэлевізары добра працаваць, штаны не рвацца і трактары араць. Якасць залежыць не ад некага, а ад канкрэтна кожнага».

Не карыслівы інтарэс сабраў у балявой кропцы гэтых людзей, тым больш, што зарплата ў іх ненамнога вышэй, а памер прэміі залежыць ад колькасці рэкламацый. Прапускам у Дзяржпрыёмку стала шчырае перакананне, што «час з гэтым, нарэшце, канчаць!»

МЫ ЗАВОДУ НЕ ЧУЖЫЯ

Дзяржпрыёмшчыкі групы механазборачнай вытворчасці адмовіліся размясціцца на антрэсолях разам з астатнімі інжынерна-адміністрацыйнымі службамі. Іх цесная, на два сталы шкляная кабінка стаіць, як астравок, сярод шумнага мора станкоў. Шчупак павінен быць побач, каб карасі не драмалі, жартуюць у цэху.

Зразумела, не дзеля таго, каб страх наганяць, размясціліся на вачах ва ўсіх дзяржпрыёмшчыкі.

— «Чужыя» мы заводу толькі па падпарадкаванасці і зарплаце, — расказвае прадстаўнік дзяржпрыёмкі Мікалай Касцюкевіч.— Мэта ж у нас, хочам спадзявацца, агульная: зрабіць трактар больш надзейным. Іншыя толькі сродкі. Не пасіўны кантроль і адбракоўка, якімі па-ранейшаму займаецца АТК, а актыўнае выяўленне прычын браку (збоку яны больш відаць) і дапамога ў іх ліквідацыі.

Як жа збіраюцца некалькі чалавек адолець праблемы, перад якімі пасавала галіна?

Па-першае, растлумачылі мне, унікальныя паўнамоцтвы дзяржпрыёмкі. Праз яе бар'ер брак не праходзіць. У гэтым пераканаліся самыя гарачыя галовы. Прадпісанні дзяржпрыёмкі аб ліквідацыі прычын браку тэрмінова выконваюцца, інакш вытворчасць будзе спынена. Адсюль такі важкі выйгрыш, як аператыўнасць. Тое, што раней не вырашалася гадамі, цяпер мяняецца да лепшага за лічаныя дні. Прыкладаў, калі «раптам» сталі зажывацца самыя застарэлыя балячкі, на заводзе ўжо нямала.

Па-другое, высокі творчы патэнцыял калектыву дзяржпрыёмкі. Сіла новага органа не толькі ў тым, што тут сабраліся вопытныя, адукаваныя спецыялісты. У дзяржпрыёмцы, на мой погляд, адбываецца тое, чаго пакуль толькі чакаюць у масавай вытворчасці: інжынеры атрымалі магчымасць тварыць не паперы, а справу, актыўна ўмешвацца ў набалелае, нарэшце, неадкладна бачыць вынік сваёй працы і атрымліваць за яе ўзнагароджанне.

— Што цяжэй за ўсё ў вашай рабоце? — спытаў я ў Мікалая Касцюкевіча.

— Ламаць уласную псіхалогію. Не ведалі, як паводзіць сябе пры выяўленні браку. Самі ж учора, працуючы ў АТК, нярэдка закрывалі вочы на недаробкі: маўляў, не смяротна, сыдзе, план даражэй... А сёння патрэбна жорсткасць.

Так, жорсткасць была. Дзесяткі чалавек у цэху не атрымалі прэмій, пасыпаліся штрафы на майстроў, затрашчаў план, «паляцелі» прэміі. Нехта спрабаваў ігнараваць дзяржпрыёмку, адпраўляючы вернутыя на дапрацоўку вузлы праз яе галаву проста на канвеер. Не прайшло.

— А цяпер?

— Першай сваёй перамогай лічым тое, што нас прызналі. І не толькі з-за страху. Рабочыя, тэхнолагі зразумелі, што мы можам памагчы, што якасць можа быць не толькі абузай у рабоце, але і прыносіць таму, хто стаіць за яе, матэрыяльныя выгады і, калі хочаце, душэўны камфорт. Да нас пайшлі за дапамогай.

Інжынерны эфект дзяржпрыёмкі можна выказаць лічбамі. Толькі за тры першыя месяцы па заўвагах дзяржпрыёмкі ў тэхналагічныя працэсы і канструктарскую дакументацыю ўнесена больш за 260 змяненняў.

Што ж, надыходзіць эра згоды? На Мінскім трактарным далёкія ад такіх ілюзій. І задачы сабе дзяржпрыёмка ставіць пакуль даволі стрымана. На першым этапе (два-тры гады)— дабіцца стопрацэнтнага захавання канструктарскай і тэхналагічнай дысцыпліны. На другім (к канцу пяцігодкі)—сядзейнічаць таму, каб «Беларусь» па ўсіх параметрах выйшаў на сусветны ўзровень, як і прадугледжана нядаўна распрацаванай на заводзе спецыяльнай навукова-тэхнічнай праграмай.

* * *

Перад публікацыяй матэрыялу я зноў пазваніў на трактарны. Сітуацыя стабілізавалася, адказалі мне. План мінулага месяца прадпрыемства выканала. У гэтым таксама працуе без зрываў. Але клопатаў у завода і дзяржпрыёмкі па барацьбе з бракам не стала менш. Як кажуць, вочы баяцца, а рукі робяць.

В. УЛАДЗІМІРАЎ.

Многія гады жыву за мяжой. Па стану свайго здароўя, ды і так склаліся абставіны, даўно не прыязджала на Радзіму. Але сувязі з ёю ў мяне не перапыняюцца ні на адзін дзень, бо я рэгулярна атрымліваю «Голас Радзімы». Вялікае вам дзякуй за газету.

У ёй часта змяшчаюцца матэрыялы і аб маёй роднай Гродзеншчыне. Змяненні, якія адбываюцца там, заўжды мяне прыемна ўражваюць і хвалююць.

З вялікай цікавасцю і ўвагай я сачу таксама за матэрыяламі, у якіх расказваецца аб перабудове ва ўсіх сферах грамадскага жыцця савецкага народа. Ведаю, што гэты курс быў распрацаваны і прыняты XXVII з'ездам КПСС, што яго ўхваліў народ.

Перабудова, вядома, выклікала цікавасць і тут, у ЗША. Але буржуазнай прэсай многія яе бак[illegible]актуюцца скажона. У большасці выпад[illegible] нам, выхадцам з Савецкага Саюза, даводзіцца растлумачваць амерыканцам, з якімі разам працуем, жывем па-суседству, яе сутнасць. Але, калі гаварыць па праўдзе, і нам не ўсё зразумела.

У пачатку года, напрыклад, на прадпрыемствах СССР уведзена дзяржпрыёмка. Ці не маглі б вы на старонках газеты растлумачыць, што гэта такое. У нас тут розна гавораць. Дайце, калі ласка, ясны адказ.

Ганна МАЦУКЕВІЧ.

ЗША.

Пісьмы нашых суайчыннікаў з прыкладна такімі, як і ў гэтым, пытаннямі прыходзяць у рэдакцыю. Мяркуем, што прапаноўваемыя матэрыялы, змешчаныя на гэтай старонцы, і будуць адказам на іх.

І ў далейшым аб розных аспектах перабудовы ў савецкім грамадстве мы будзем рэгулярна расказваць на старонках «Голасу Радзімы». Калі ласка, дасылайце любыя пытанні, што датычаць ця[illegible]шніх праблем, якія вырашае наша краі[illegible]удзем ахвотна адказваць на вашы пісьмы.

ПРАВДА В ГЛАЗА

НЕВЫДУМАННАЯ ОККУПАЦИЯ РОССИИ

Америке всегда кто-то угрожает, прямо или косвенно. В последние годы—то Куба, то Гренада, то Никарагуа. Ну а «коварные азиатские орды» русских, те, вообще, того и гляди захватят беззащитные Соединенные Штаты. Правда, ждут этого дня долго, почти 70 лет. Но так и не дождавшись, решили по-своему приблизить этот день: с благословения «новых правых» и с 35-миллионной долларовой поддержкой военно - промышленного комплекса телекомпания Эй-би-си сняла многочасовой телесериал «Америка». В нем показано, как бедная страна уже 10 лет ужасно страдает под сапогом советского оккупанта, а ее «великие завоевания» почти все уничтожены, за исключением разве что секса.

Фильм «Америка» — рассказ о выдуманной оккупации и продолжение мифа о «советской угрозе». Но есть история, которую не перечеркнешь: есть невыдуманная оккупация части Советской страны Соединенными Штатами в 1918—1920 годах.

ЗАГОВОР

Агрессивные действия международного империализма против Советской России начались с первых же дней после победы Великой Октябрьской социалистической революции. Уже в ноябре 1917 года США, Англия, Франция, Италия, Япония и ряд других государств установили связь с бежавшими из Петрограда лидерами российской контрреволюции, обещав им поддержку в борьбе против Советской власти. А в декабре того же года ведущие западные державы на конференции в Париже заключили соглашение о всесторонней помощи силам российской контрреволюции и приняли решение о военной интервенции. Тогда же Англия и Франция договорились о районах будущих операций своих войск на территории России. Соединенным Штатам и Японии в этих планах в качестве основной «зоны действий» отводились Сибирь и Дальний Восток.

Главным вдохновителем и организатором интервенции было правительство США. 21 февраля 1918 года посол США в России Д. Френсис телеграфировал в Вашингтон: «Я серьезно настаиваю на необходимости взять Владивосток под наш контроль, а Мурманск и Архангельск передать под контроль Великобритании и Франции. Для союзников теперь пришло время действовать». Американский сенатор Полидекстер объявил Советскую Россию просто «географическим понятием» и выступил за вмешательство в ее дела, поставив вопрос о том, «как следует распорядиться Россией, ее 170-миллионным населением и ее безграничными продовольственными, топливными и металлическими ресурсами». А государственный секретарь США Р. Лансинг 3 декабря 1919 года в меморандуме президенту Вильсону отметил, что борьба всеми имеющимися средствами за свержение Советской власти и за создание в России угодного США правительства является «правом и интересом, если не долгом Соединенных Штатов Америки и других просвещенных наций земного шара».

ИНТЕРВЕНЦИЯ

К весне 1918 года международный империализм выработал окончательный план военной интервенции против страны, где власть в свои руки взяли трудящиеся. К этому времени капиталистический мир установил экономическую блокаду Советской России и через своих агентов, посольства и миссии всячески поддерживал антисоветские силы, снабжая их деньгами и оружием и разжигая гражданскую войну.

Но еще 24 ноября 1917 года во Владивостокский порт вошел флагман азиатской эскадры США крейсер «Бруклин», а в конце декабря 1917 года — январе 1918-го военные корабли Японии и Англии. От прямой интервенции эти страны пока воздерживались, сделав ставку на русскую контрреволюцию. Но убедившись, что белогвардейским армиям самостоятельно не свергнуть новый строй, империализм начал открытый «крестовый поход» против социализма.

Прямая интервенция против Советской России, в которой участвовало 14 капиталистических государств, началась в марте 1918 года высадкой на севере страны, в Мурманске, десантов с военных кораблей Англии и Франции. В мае с американского крейсера «Олимпия» в этом регионе высадились первые десанты морской пехоты США. В течение лета сюда прибыло еще несколько американских военных кораблей, доставивших новые армейские контингенты. Был оккупирован ряд населенных пунктов, разгромлены законные органы Советской власти, установлен режим жесточайшего террора.

Одновременно США и Япония начали вооруженную интервенцию на советском Дальнем Востоке. 5 апреля 1918 года в порт Владивосток вошел броненосец «Ивами», с которого высадилась японская пехота, а вслед за ней с крейсера «Бруклин» — десант американских солдат. В июне — августе вместе с французскими и английскими войсками в этом крае были высажены и новые части экспедиционного корпуса США численностью более 12 тысяч человек. Осенью 1918 года весь Дальний Восток и часть Сибири оказались под властью оккупантов, общая численность которых превысила 150 тысяч.

Правящие круги США прикрывали свое участие в интервенции заявлениями о защите демократии, освобождении русского народа от анархии, тирании большевизма.

Иностранная интервенция была главной причиной разгоревшейся в стране к середине 1918 года гражданской войны. В это время Советская Республика, оказавшись в кольце внутренней и внешней контрреволюции, лишилась на время 3/4 своей территории. Для свержения Советской власти белогвардейским армиям Колчака, Юденича, Деникина, Врангеля и другим [illegible]ким потоком шли деньги, оружие и [illegible]личное военное снаряжение. Вот один из примеров. Только США предоставили армии адмирала Колчака заем в размере 262 миллионов долларов и, по неполным данным, поставили ему 600 тысяч [illegible]товок, более тысячи пулеметов, бол[illegible] количество пушек, самолетов, танков, продовольствия и обмундирования. В мае 1919 года президент США Вильсон говорил, что если прекратить всевозможные поставки Колчаку и Деникину, то им «придется перестать воевать».

Американские оккупанты повсюду занимались убийствами, пытками, насилием, грабежами. Полковник Морроу, заместитель генерала Грэвса, командовавшего войсками США на Дальнем Востоке и в Сибири, писал об этом в мемуарах. Рассказывая о боевых действиях своих подчиненных в Забайкалье, он отмечал, что американские солдаты не могли заснуть, не убив кого-нибудь. Самым памятным был для него случай, когда они расстреляли за один день более 1 600 человек.

Интервенты беззастенчиво грабили Советскую страну. Многочисленные «деловые представители» США и других стран занимались вывозом леса, зерна, угля, руды, пушнины, промышленного оборудования и других богатств. То, что не могли вывезти, оккупанты разрушали и уничтожали. Интервенты разграбили золотой запас Советской России, захваченный Колчаком. США в этом «дележе» досталось 2 118 пудов золота (пуд равен 16 килограммам). Общая сумма нанесенных Советскому государству за годы военной интервенции и гражданской войны убытков превысила 50 миллиардов золотых рублей. Было убито и ранено на фронтах, погибло от голода и эпидемий около 8 миллионов советских людей.

Но своей главной цели — сохранить в мире безраздельное господство капитализма — организаторам нашествия достигнуть не удалось. Народ, впервые в истории взявший власть в свои руки, отстоял свою революцию. К концу 1920 года закончилась гражданская война и убрались с советской земли основные силы интервентов. Что касается США, то их последний военный корабль — крейсер «Бруклин» покинул Владивосток лишь в ноябре 1922 года.

Если Эй-би-си решится снять фильм об этой странице американской истории, то найдет достаточно материалов.

Ефим ГИМПЕЛЬСОН,
доктор исторических наук, заведующий сектором Института истории СССР АН СССР.
(АПН).

Восемьдесят лет исполнилось известному белорусскому ученому-картофелеводу Петру Альсмику. Под руководством и при его непосредственном участии в Белоруссии и других республиках выведено и районировано свыше 15 высокопродуктивных сортов картофеля, которым в СССР отводится около трети сортовых посевов этой культуры. В последние годы П. Альсмиком выделен для передачи в госсортоиспытание ряд перспективных сортов с урожайностью 550—750 центнеров и крахмалистостью от 24 до 27 процентов. Впервые в практике мировой селекции картофеля им получены сорта, содержащие до 29 процентов крахмала.

НА СНИМКЕ: Герой Социалистического Труда академик Петр АЛЬСМИК со своими учениками — кандидатом сельскохозяйственных наук Иваном КОЛЯДКО и младшим научным сотрудником Валентиной САФОНОВОЙ.

Фото В. МЕЖЕВИЧА.

РЕЛИГИЯ В СССР

«МНОГОЕ МОИМ ПРИХОЖАНАМ ПОКАЖЕТСЯ УДИВИТЕЛЬНЫМ...»

Вопрос о положении религии и церкви в нашей стране постоянно находится в центре внимания буржуазной пропаган[illegible] Она не устает фабриковать фал[illegible]ки об отсутствии в СССР свободы совести, о «преследовании за веру». В лживости этих убеждений воочию убедились пасторы евангелическо-лютеранской церкви Финляндии Ээро Сааринен, Юкка П[illegible]ма и генеральный секретарь вн[illegible]ней помощи церковного совета Ирье Хейсниеми. Они приехали в Минск с деловым визитом.

— В Белоруссии мы впервые, — говорит Юкка Паарма, — и очень благодарны митрополиту Филарету за приглашение. Посетив в Минске два храма — Святого Александра Невского и кафедральный собор, мы нашли эти интересные архитектурные сооружения в хорошем состоянии. Советское государство заботится о сохранении исторических и архитектурных памятников, среди которых немало и культовых сооружений. На территории Белоруссии более 80 из них взяты под охрану государства: Коложская Борисоглебская церковь в Гродно, Спасо-Ефросиньевская церковь в Полоцке, фарный костел в Несвиже, церковь Бориса и Глеба в Новогрудке, Жировичский монастырский ансамбль в Гродненской области и многие другие. Слухи об уничтожении памятников культа в СССР, которыми часто оперирует буржуазная пропаганда, являются ложными.

— Верующие в Финляндии мало знают о положении религии в вашей стране, — продолжил разговор Ээро Сааринен. — Думаю, им приятно будет узнать, что в Эстонии и Карелии есть две общины, говорящие на финском языке.

Присутствуя на торжественных рождественских и крещенских обрядах, мы беседовали с верующими. Спрашивали, есть ли у них недовольство богослужением, как относятся окружающие к их вере. У нас сложилось впечатление, что все в их жизни благополучно.

В один из морозных январских дней священнослужители из Финляндии посетили Хатынь. На ослепительно белом снегу серые плиты, по которым ступали гости, по цвету напоминали пепел сожженных. Чернели остовы символических печных труб, в морозном воздухе стыл жуткий колокольный звон. Жителей деревни заживо сожгли гитлеровские солдаты, у которых на пряжках поясных ремней было написано «с нами бог».

«Прокляни их господь», — тихо сказал Ээро Сааринен. И этим выразил все.

— Тема борьбы за мир — главная в проповедях, которыми мы начинаем все большие праздники, — рассказывает Юкка Паарма. — Война — это безумие. Мы узнали, что русская церковь не стояла в стороне от борьбы с фашизмом. На средства верующих и белорусского духовенства были построены танковая колонна и боевая эскадрилья. Православная церковь и сегодня ведет большую миротворческую деятельность. Трудно представить, что наша прекрасная голубая планета может покрыться серым пеплом Хатыни. Мы принимаем активное участие в международных форумах, выступаем в печати, отдаем средства в Фонд мира. С удовлетворением узнали, что белорусские верующие только в прошлом году перечислили в него 705 тысяч рублей, что они, как и мы, помогают народам, борющимся за социальную справедливость.

Русская православная церковь пользуется уважением среди верующих других стран. Она является членом всемирного совета церквей, участницей наиболее влиятельных международных организаций, таких, как христианское движение в защиту мира. В духовных учебных заведениях русской православной церкви обучаются верующие из 30 стран мира.

Что же касается свободы совести в СССР, то для меня такого вопроса не существует. Я побывал в религиозных общинах и церквях Киева, Ленинграда, Таллина и не могу привести ни одного примера, чтобы верующих притесняли или преследовали за их убеждения или обращение к богу. Зачем далеко ходить? Я легко убедился в обратном, знакомясь с жизнью ваших священнослужителей. Например, Ф. П. Повный, сын священнослужителя, пошел по стопам отца, он тоже священник. А дети протоиерея Иоанна (Ивана Хорошевича) получили высшее образование, не имеющее отношения к теологии.

Об увиденном в вашей стране я расскажу у себя дома на первой же проповеди. Многое моим прихожанам покажется удивительным: то, например, что верующие и атеисты в СССР живут в согласии и пользуются равными правами. Это лучшее доказательство того, что Советское государство никогда не преследует за религиозные убеждения. С этой правдой мы и уезжаем домой.

Т. КОРОЛЬ.

РЕПОРТАЖ ИЗ «МОЛОДЕЖНОГО ТЕЛЕВИЗИОННОГО ЦЕНТРА»

ЗАПИСЫВАЕТСЯ ПЕРЕДАЧА...

ГОЛОС из координационного центра слышен сейчас всем службам, постам и секциям: «Записывается передача «Молодежный телевизионный центр». Десять, девять...— замерли у мониторов ведущие,— восемь, семь...—режиссер, как дирижер перед концертом,— четыре, три, два... —торопливо взбегают по ступенькам телестудии опоздавшие гости,—один, ноль, запись». Гигантская машина, в которой задействовано не меньше тысячи человек — инженеров, техников, режиссёров, журналистов, актеров, музыкантов, рядовых участников — запущена в ход. Началась очередная запись передачи, успешно претендующей на звание самой популярной молодежной программы Белорусского телевидения. Было шесть часов вечера...

«Молодежные центры» стали сегодня довольно распространенным явлением. Эта новая форма организации досуга молодежи завоевывает все большую популярность по всей стране: она дает возможность, собрав под крышей, скажем, городского Дома культуры множество клубов по интересам, устраивать грандиозные молодежные акции и мероприятия. А вот «Молодежный телевизионный центр» существует пока только в Белоруссии.

— Конечно же, наш «Центр...» — прежде всего телевизионная передача, — говорит создатель и редактор программы Сергей Виноградов. — Передача, которая призвана заинтересовать молодежь самого разного возраста, культурного уровня и темперамента. «Центр...» построен так, что телезритель имеет возможность побывать во всех его секциях, а их около десяти, он как бы становится непосредственным участником происходящего, гостем телецентра: побывал в одном месте, застал самый острый, драматичный момент — перешел в другую секцию, третью, четвертую, затем снова вернулся в первую. Положим, вы любите рок. В наш «Танцевальный зал» мы обычно приглашаем наиболее популярные рок-коллективы республики. Вас смущает жесткий ритм и электронные экзерсисы? С минуты на минуту начнется выступление бардов — авторов самодеятельной песни. Потом наступит время «Салона мод», затем откроется «Кинозал». Причем программа построена очень динамично. Как правило, репортаж из каждой секции длится не более 5—7 минут, максимум 10 минут. Такая верстка дает возможность, во-первых, предельно насытить программу самой разнообразной информацией, а, во-вторых, расширить кругозор и телезрителей, и гостей передачи, доказать, скажем, завзятому поклоннику металлического рока, что на свете есть немало других интересных вещей помимо музыки «Моторхед».

— Исключение по времени,— замечает Сергей Виноградов, — мы делаем только для нашего «Дискуссионного клуба». Репортажи оттуда могут длиться и 15, и 20 минут, ибо на его заседаниях, как правило, обсуждаются темы, интересные большинству нашей молодежи.

18 часов 10 минут... В «Дискуссионном клубе» пока тихо. Лишь ведущий Олег Мирошников настойчиво предлагает собравшимся быть поактивнее. Но поднятых рук — сигнала готовности поддержать разговор — в амфитеатре студии маловато. И такое поведение аудитории предусмотрено. Острые, неожиданные вопросы, заранее подготовленные «провокационные» видеосюжеты делают свое дело. Через десять минут зал бурлит. Копья аргументов с треском прошибают или разбиваются о выставленные щиты контрдоводов. Слова как сабли: вопрос — ответ! Вопрос — ответ! Кстати говоря, символ «Дискуссионного клуба» — вопросительный и восклицательный знаки. «Слова просит Витебск. Давайте выслушаем ребят»,— предлагает ведущий. Во время всей записи установлены телемосты с Витебской студией телевидения и одним из самых популярных молодежных кафе Минска «Сузор'е». Таким образом, в дискуссии могут принять участие не только жители столицы, не только заранее приглашенные — практически любой молодой человек, прочитав объявление в газете о дате записи, имеет возможность попасть на передачу. В перерыве подхожу к Олегу Мирошникову: доволен ли он первыми итогами разговора?

— Да, дискуссия проходит интересно. И это вполне понятно: обсуждалась очень актуальная тема — перестройка в комсомоле, проект нового Устава ВЛКСМ. На заседание клуба пришли представители Центрального Комитета комсомола республики. Вы сами видели, что разговор с молодежью шел на равных, какие только вопросы не задавали ребята ответственным комсомольским работникам, спорили, соглашались, предлагали.

20 часов 40 минут... Вместе с участниками передачи осваиваю просторные помещения телецентра, пытаюсь подвести первые итоги: в «Дискуссионном клубе» спорил и предлагал, в «Видеокафе» смотрел видеозаписи клипов и слушал комментарии ведущего Григория Больдюсова, в «Танцевальном зале», естественно, танцевал и знакомился: из Витебска на передачу приехали фольклорный коллектив «Пралескі» и вокально-инструментальный ансамбль «Лира». Спустился в бар выпить кофе... и тут запись.

Признаться, я немного устал. Выискиваю в уютном холле свободное кресло. Пора записать кое-какие впечатления, только куда там. Легкой трусцой к нашей отдыхающей группе спешит съемочная группа.

— Блиц-интервью с гостями передачи, — в камеру объявляет ведущий. — Вы согласны? — а это уже моим соседям. Двое парней и девушка, по виду студенты, ничуть не смущаясь (к телеобъективам, со всех сторон направленным на тебя, привыкаешь довольно быстро), вступают в разговор:

— ...«Молодежный телевизионный центр» смотрю постоянно, а вот на записи впервые. Впечатления самые приятные — здесь атмосфера молодежного праздника. Кстати говоря, она сохраняется и на экране... —Эта передача современна, — перебивает своего соседа девушка.

— Современна в широком смысле этого слова, как по форме, так и по содержанию. Из нее мы узнаем самую свежую информацию. Например, как только прошел в Новополоцке фестиваль советской песни, «Центр...» познакомил нас с его лауреатами: рок-группами «Отражение» и «Золотая середина». И это касается не только музыки. Очень оперативная передача.

— А я не согласен с ребятами,—вступил в разговор мой сосед справа.— Нужно ли, чтобы в такой передаче было столько развлекательных номеров? По-моему...

И тут началась еще одна дискуссия, на этот раз возникшая стихийно.

Часы в координационном центре показывают одиннадцать вечера. Здесь — сердце всей передачи. По мониторам можно судить о картине происходящего в телецентре, но время записи подходит к концу, и один за одним тухнут экраны. Сейчас можно подступиться к человеку, который командовал сегодня парадом, режиссеру Валерию Горовому. Что думает он о «Молодежном телевизионном центре»?

— Это довольно сложная передача как в творческом, так и в техническом плане, — говорит В. Горовой. — Родилась она, благодаря усилиям большого коллектива людей. Но самое трудное все же впереди: не только выдерживать достигнутый уровень, но и постоянно наращивать темп, искать новые интересные решения. Постоянный поиск — вот что такое работа над «Центром...». Его нельзя делать средне или только хорошо, даже самую малую оплошность видит наш телезритель, слишком заметной стала передача. В будущем планируем выходить в эфир «живьем», то есть без предварительной записи. Есть много задумок, идей. У передачи все еще впереди, ведь ей нет и года.

А. ПРАВИЛЛО.

НА СНИМКЕ: дискуссионный клуб «Молодежного телевизионного центра».

Фото А. ДРОЗДОВА.

ХУДОЖЕСТВЕННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ УЧАЩИХСЯ

НЕСТЕРКА И ЕГО ДРУЗЬЯ ШАГАЮТ ПО РАЗНЫМ СТРАНАМ

Нестерка, герой белорусского народного эпоса, маленький и веселый человек, который, как говорится в сказке, несмотря на все невзгоды, бодро шагает по свету, вышел за пределы не только своей республики, но и Советского Союза — перед ним гостеприимно распахивают двери крупнейшие международные выставки. Деревянная фигурка Нестерки и другие произведения прикладного искусства, сделанные руками учащихся художественного профессионального училища города Бобруйска, завоевали многочисленные дипломы и медали на выставках в Японии, Канаде, США, ФРГ, Финляндии, Югославии, Болгарии и других странах.

Более двадцати лет Бобруйское художественное училище, готовящее резчиков по камню, краснодеревщиков, чеканщиков, инкрустаторов и других мастеров по прикладным видам искусства, представляет свои работы и на главной выставке страны — Выставке достижений народного хозяйства СССР. За эти годы оно получило здесь десятки дипломов и сотни медалей. Но дело, конечно, не в количестве наград, а в том удовлетворении, которое приносит ребятам их творчество. Ведь это чудо — когда в твоих руках кусок обыкновенной древесины оживает, превращается в лихого конника или сказочного богатыря. И в каждой фигурке остается частица души мастера, который, радуясь и мучаясь, ищет свой путь в многообразном, выверенном веками народном искусстве. А через него лежит путь к познанию истории родного края, воспитанию духовности и высокой нравственности.

Замечу, кстати, что в реформе средней школы, проводимой ныне в СССР, предусмотрено требование значительно улучшить художественное образование и эстетическое воспитание учащихся. Хотя, надо сказать, во всех 7 800 профтехучилищах страны все четыре миллиона воспитанников проходят специальный курс «Эстетика».

Разумеется, юные умельцы из бобруйского училища работают не только для выставок. Например, резчики по камню оформляли станции метро столицы республики—Минска, инкрустаторы изготовили соответствующую мебель для залов республиканской филармонии, их работы украшают интерьеры гостиниц, домов отдыха, детских здравниц в разных городах страны. Естественно, и в самом училище многое сделано руками ребят.

С Аркадием Лариным, директором училища, осматриваем столовую. Она напоминает зал старинного замка: массивная, стилизованная под старину мебель, на окнах—узорчатые решетки, стены сплошь покрыты чеканкой и резьбой по дереву. Под потолок уходят массивные четырехгранные зеркальные колонны, в которых многократно отражается весь интерьер. В витринах, вмонтированных в стены, выставлены различные поделки...

Сейчас училище представляет собой целый городок, на территории которого находятся производственные мастерские, учебный корпус, два общежития, музейные помещения. А два десятилетия назад здесь был пустырь, окраина города.

Интерьеры училища словно музейные залы. В коридорах, кабинетах, мастерских — копии античных статуй, органически вписанные в ансамбль портреты писателей, художников, композиторов, предметы декоративно - прикладного искусства. И это тоже все сделано руками ребят. Каждый, проучившись здесь три года (и получив, кстати сказать, вместе с профессией и полное среднее образование), оставляет память о себе. Труд на общественных началах стал в училище традицией, тем средством, с помощью которого решаются не только экономические, но и воспитательные проблемы.

Вот как, к примеру, воспитывается чувство бережливости. Неподалеку от училища разрушили старое здание, приготовили остатки на свалку. Ребята выбрали из щебня годный кирпич и построили из него тир и оранжерею. Или взять музей народного творчества. На другом конце города стоял старый деревянный дом и тоже предназначался под снос. Ларин получил разрешение у властей, ребята аккуратно, по бревнышку, по дощечке разобрали дом, перевезли на свою территорию. Теперь в учебном городке красуется старинный особняк с кружевной резьбой вокруг окон, дверей, крыльца — первый в республике музей народного творчества.

Сегодня сюда приезжают многие туристские группы. И глаза у экскурсантов разбегаются: здесь есть еще и музей истории училища, и уникальный по подбору экспонатов музей мебели (несколько комнат, каждая оформлена в своем стиле — от семнадцатого века до наших дней; вся мебель подлинная, вернее, найденная, собранная по кусочкам и отреставрированная), и выставочный зал, который собрал лучшие произведения учащихся. Здесь картины, керамика, чеканка, резьба по камню, инкрустация, изделия из соломки и, конечно же, в разных видах веселый Нестерка, так полюбившийся жителям многих стран.

Алла ПЕТРОВА.

Вячаслаў АДАМЧЫК

ГОД НУЛЯВЫ

УРЫЎКІ З РАМАНА

(Працяг. Пачатак у №№ 8—10).

— Гэта што пры гразі? Зязюлькамі, я чуў, яшчэ называюць.

— Ага!

Асцярожна, не на ўсю моц, ступаючы босымі нагамі па калючай шчотцы пакошы, Імполь завярнуў да чубка пераспелай сенажаці — якраз праз яе і цурчэла да рэчкі халодная крынічка, у якую на згоне зімы паводкаю прыходзілі на нераст зялёныя шчупакі.

Пераступіўшы рыжавы раўчак і скачучы з купешкі на купешку, падышоў да сіва-зялёнага трасніку, дзе зранку хадзілі, паважна ступаючы цыбатымі нагамі, чатыры буслы, убачыў і падняў вялікую, але лёгкую чорна-ружовую пёрыну і, як некалі малым, мякенька паказытаў сабе шчаку. Падкасаўшы штаны, па купінах далез да высокага лапушыстага хрыбусту, убачыў ліловы прывялы таўкачык суквецця з даўгаватым і, праўда, рабенькім, як зязюлька, лісцем.

Трымаючы бурачковы, што пах гаркаватасцю і вадою, букет сакаўных кветак, лагчынаю ўздоўж крынічкі дайшоў да рэчкі і памаленьку па яе жвірыстым казытлівым дне, поперак густое тугаватае вады, што збівала з ног, перайшоў на другі бок. Ломячы высокую тоўстую лодзыму і пахучы валяр'ян, падняўся на круты бераг з другога боку ад Хрысці. Падумаў, засмяяўшыся з сябе, што сваімі мыслямі прыклікаў, мусіць, яе. Ёсць жа ж нейкі магнэз. Кажуць, чуе адзін аднаго чалавек. І яна, як счула яго мыслі, прыйшла. Штосьці нязвыклае, як букет балотнага нізіпернiку, свяцілася ў Імполевай душы.

Ён асцярожна высунуўся з пацішэлага ад шпачынага гармідару алешніку і ўбачыў, як, падступаючыся на пальчыкі, яна выцікоўвала яго на другі бок рэчкі і палахліва ўздрыгнула, калі ён аказаўся каля яе:

— Во, сколяка. Толькі ж ці нізіпернік гэта?

— Імполька, родны, ён, нізіпернік, — і ўзяла, прытаптала на порсткім ягадніку ў кошыку бурачковы букет нізіпернiку.

Гэтае «родны» раптам збіла яго з панталыку, аблашчыла да шчымлівага болю яго душу, і ён таксама памкнуўся сказаць нешта ласкавае, але толькі задыхнуўся ад глыбокага віру свае радасці. Маўчаў, узіраючыся на яе загарэлы мілы тварок, на яе сіняватую ад сарамяжлівасці падцятую губку, на яе дрыгатлівыя вейкі, пад якімі хаваліся хітранька-насцярожаныя цёмна - карычневыя вочкі.

І ён абхапіў раптам яе, прыціснуў да грудзей і, шчаслівы, засаромеўся, што гэта зрабіў.

— Ой, што ты, няхай крые бог, яшчэ хто ўбачыць, — зашаптала яна, і ён разняў, расшчаміў свае рукі.

— Па ягады збегала?

Ён учуў, як яго яшчэ калаціла нейкая дрыготка.

— Ага, во лянь, — Хрысця нагнулася над кошыкам, адгарнула ядроны, вырваны з карэннем ягаднік: у кошыку аж да верху блішчалі перасыпаныя, як для характва, суніцамі чорныя ягады.

— Уга, — здзівіўся ён і зачэрпаў жменю. Усыпаў у рот.

Яна, радая, смяялася:

— Твая спытае, дзе гэта ты ягад накаштаваўся.

— Ды не спытае.

— Не кажы, — яна хітра пакруціла галавою.

— Не гаворым мы.

— Памірыцеся.

— Хто знае, — ён, баючыся глядзець ёй у вочы, адвярнуўся, сказаў, быдта не ёй: — Лягу спаць — сон не бярэ. Пра цябе думаю.

— Мо табе паўночніку нарваць, сіненькай кветачкі, што пры лесе расце, — засмяялася яна, — кажуць, ад начніцы памагае.

— Не смейся, праўду кажу.

— А я й не смяюся, бачу, сам мучышся і мяне мучыш.

— Як? — ён адступіўся, глядзеў на той падмыты стромы бераг, дзе каля вытачаных норак трапяталіся ластаўкі.

— Гаворыш толькі пра гэта, — яна адыхалася, схавалася ў рэдкі, разарваны цень пад нахіленую вярбу.

— Брыдка казаць, а я люблю цябе.

— Што з гэтай любові нашай, — ён учуў, як у яе змянюся і жалосна задрыжаў голас.

— Чаму, Хрысця? — падбег да яе, убачыў чырвона-мігатлівыя, засланыя слязьмі вочы, палахліва спытаў: — Чаго ты?

— Як чаго? — яна ўгнула галаў, зашморгала носам, хаваючы свой заплаканы твар. —

— Я табе нешта хацеў сказаць, пра сябе пагаварыць.

— А чаго ж, Імполька, гавары.

— Ты ж збіраешся ісці?

— Няўжо ж мне тут каля рэчкі векаваць? — яна засмяялася, быдта не было гэтых слёз, яе плачу.

Нечаканы смех збіў з панталыку, перапыніў яго, ахаладзіў разгарачаныя мыслі.

— Я прайду з табою.

— Не, не трэба. Няхай ужо на мяне думаюць, што во сама прыбегла, а калі ты пойдзеш, будзе горш. Ды во чуеш?

Яна махнула галавою за рэчку, дзе за чарадою густых, пераплеценых вербаў стаяў, перамешаны мужчынскімі і жаночымі галасамі, крык.

Не ўжыць ужо там у Грабянкаў. Баюся і заснуць.

— Прыстае?

— Сам не, іншых прыводзіць. Некатарага дня ў Сулі начавала. Думала на сябе ўжо рукі наклaсці.

Ён страпянуўся, ловячы яе зірк.

— Што ты! Хіба можна так гаварыць.

Расшмаргнуўшы пад барадою хустку, яна ражком выцерла твар і засмяялася ўжо, заіскрыўшы яшчэ [illegible]ымі ад слёз вачмі:

— Нажалілася табе, і адлягло, палягчала на сэрцы, — яна сцягнула з галавы хустку і асцярожна, каб не вельмі чапіць заверчаную нагу, палезла праз малад[illegible] што выпусціла на дождж[illegible]аю сліну, густую лазу да рэчкі, спаласнуць твар. Адтуль ужо прызналася зноў: — Нагаварылася з табою, як з мацераю, як з сястрою якою.

І ад гэтых слоў Імполя агарнула крыўдная жаласць да сябе, на вачах запяклі, затуманіліся слёзы. Каб ужо не выдаць сябе, пайшоў уздоўж берага, туды, дзе ў кустах лазы, паламанае крушыны і брызгліны высвіствала, залівалася дробная, невядомая Імполю пташачка.

Круцілася ў галаве сказаць пра тое, што передумаў у задушлівым поцемку начэй, які бачыў перад сабою свет, як збіраўся з ёю ўцякаць у Аргенціну, як купляў багаты двор, Крамяніцкі мураваны млын.

Ён прыпыніўся, глядзеў на шэрую трапятлівую пташачку, што залівалася, тоненька высвіствала і цвірчэла на кусце крушыны, і нешта няўбачанае перапыніла яго: смешна мо гаварыць пра гэты выснены і выдуманы свет.

Ён вярнуўся назад, спыніўся каля кошыка з ягадамі, Хрысця, ужо нібы апрытомнеўшы ад свежае крынічнае вады, выцірала лёгкаю хусткаю твар, распусціўшы рудаватыя, што адлівалі золатам, свае валасы, выдавала нейкаю іншаю. Ён убачыў, што кароткая падстрыжаныя валасы адраслі, змянілі яе крышку з твару, зрабілі нейкаю трохі мястачковаю, папрыгажэлаю яшчэ больш, але і яшчэ больш далёкаю.

— Змянілася ты, — Імполь сказаў, нат сам злавіўшы, што голас ў яго перайначыўся.

— Як? — здзівілася яна.

— Пахарашэла яшчэ больш. Інакшаю стала.

— Выдумляеш? — Яна падняла кошык з ягадамі, з гэтым бурачковым букетам нізіпернiку. Зіркнула на Імполя ўжо вясёлымі блішчастымі, як пасля сну, вачмі.

— Што там? — азірнуўся Імполь.

— Я ўжо каторая пара бачу, што туды з вёскі бягуць людзі, — падступілася далей, на высокі бераг, Хрысця.

— Мо паплаўнічы чыйго каня ў шкодзе злавіў?

— Вой, не так сабе там крычаць. — Хрысця зялёнаю, што асталася на жаўтлявай пакошы, вытаптанаю і не калючаю сцежкаю пайшла ўздоўж берага, прыкметна накульгвала на заверчаную нагу.

Ён падаўся ўслед, за алешнікам, азірнуўшыся, ці нікога не відаць, памкнуўся злавіць яе ў рукі.

— Вой, што ты? — адскочылася яна, мацней накульгваючы на балячую нагу, і засмяялася з яго: — І не брыдка сярод дня?

— Не, — павесялеў ён і дагнаў яе між двух цёмна-зялёных кустоў алешніку, абхапіў збоку, прытуліў да сябе сціішна-напятую, пацалаваў у брыво, у салёную, нагнаную ветрам слязу.

— Не трэба, Імполька, ягады рассыплеш, — жалоснае было ў яе голасе, але рашучае, пруткае, дужае было ў яе руцэ, калі яна з усяе моцы адпіхнула яго. — Ідзі паслухай, што там робіцца, потым раскажаш.

Ён хацеў спытаць, калі і дзе ён раскажа, але стаяў, не зварухнуўшыся з месца, глядзеў, як яна, накульгваючы на заверчаную нагу, хавалася за маладым алешнікам — там падымаліся, цвірчэлі асалавелыя ад гарачыні шпакі.

Калі зялёная сцяна невысокага гаркавата-разамрэлага алешніку заслаліла яе белую, у вішнёвыя ягадкі, блузку, нешта балюча зашчымела ў Імполевай душы, ён паціху пайшоў назад уздоўж рэчкі, да таго самага броду, якім пераходзіў на гэты бераг.

Каля вёскі, пры гародах, узнімаўся, прыхаваны сівавастымі вербамі, галосны тонкі крык.

Падкасаўшы штаны, Імполь пералез халодную крынічную рэчку, у якой зайшліся ногі, выраваў убітую ў зямлю касу, наўпрасты, праз скошаныя шнуры, адмечаныя карычневымі пасохлымі лапкамі алешніку, якімі значылі мяжу, завярнуў да гародаў —куды з грудка з вёскі, свецячы хусткамі, спяшаліся, беглі верасаўскія бабы.

Высунуўшыся з-за вербаў, з-за нізкіх кустоў ружаватага ракітніку, убачыў растрывожаную грамаду, што вірыла і гукала, сабраўшыся каля цёмных загонаў яшчэ невысокіх канапель, пры жардзяной загарадзі, дзе стаяў пераласы конь з мяшком на спіне замест сядла. Імполь дагадаўся, што некага ў шкодзе злавіў паплаўнічы.

Грумада раптам страпянулася і пабегла ўздоўж гародаў. Імполь убачыў, як там ішла бітва. Вырваўшы з загарадзі кол, паплаўнічы — чырвоны дужы мужчына гадоў пад трыццаць — даганяў малога, усохлага, з аб'еханым набок аблезлым барашкавым каўпаком Язапата Змыслу.

— Недавярак, заб'еш! — крычала Язапатава жонка, тоўстая, маладжавая з твару кабета.

— Гэ, заб'е, а каня ў чужым няйбось прыпасае.

— Дзе прыпасае?

— А што гэта, не бачыш?

— Конь сарваўся з прывязі, дак што? Забіваць чалавека?

— А даць то варта.

— Ох ты які!

Тым часам паплаўнічы нагнаў Язапата Змыслу і з размаху грахнуў шарым, аблушчаным колам Язапату па плячы. Язапат прысеў, мусіць, страціўшы моц у нагах, а потым, калі паплаўнічы смальнуў яшчэ раз, паціху асеў на колінкі.

Але тут ужо, абхапіўшы раз'ятранага паплаўнічага за плечы, заенчыла зноў самлелая ад страху Язапатава жонка.

— А людзі, ратуйце, што гэта [illegible]обіць?!

Той [illegible], убачыўшы, што бітва можа скончыцца нечым страшным, і каб не быць сведкаю якое ліхаты, ціхенька пачынаў адступацца далей ці сь[illegible]зіў, уцякаў адсюль зусім

— А-я-ё-й! — крычала абяссіленая старая Змысліха, ужо не ведаючы, як памагчы худому, высушанаму сухотамі мужыку, і хватаючы за ногі ашалелага, што адышоў ад памяці, паплаўнічага.

Па белых вырачаных і дурнаватых вачах таго было відаць, што ўправы на яго не знойдзеш.

Імполь, узіраючыся на гэтую бітву і ўжо чуючы дрыгатлівую нервовасць і раптоўне закіпелую злосць на раз'юшанага, няўрыненага паплаўнічага, палажыў на загарадзь касу, каб ужо з гарачкі не скалечыць сябе і другіх, бегма падскочыў да паплаўнічага, схапіў за руку, турзануў да сябе: той, не ўстояўшы на нагах, закруціўся кругам сябе і грымнуўся плячмі на калматую, у перасцелым кмене, нечапаную касою дарогу.

Імполь вырваў у яго з рук аблезлы яловы кол.

Няскора апомніўшыся і ўстаўшы на ногі, паплаўнічы доўга і тупа, як бык перад высокім берагам, з якога баяўся скочыць уніз, глядзеў на Імполя, потым захроп, выціраючы з губ накіпелую сліну:

— Ты што, належаўся ў кустах з наймічкаю, рукі свярбяць, галава гуза шукае.

Імполя закалаціла яшчэ большая нервовасць і злосць: ён крута павярнуўся да паплаўнічага, размахнуўся калком і, ледзьве ўжо стрымаўшы сябе, пахнуў таго ў грудзі.

Паплаўнічы схапіўся за калок, але вырваць не здужаў. Учуўшы сілу, трохі абмяк, супакоіўся, уцяў голаў у плечы, пайшоў да каня, што спакойна скуб, лавіў губамі траву.

— Начыста захвастаў чалавека, — крычала старая Змысліха. — Няхай крые бог.

Апомніўшыся, стары, дробны, з павыпадаемымі зубамі, Язапат Змысла таксама трос сухім кулаком:

— Ну басяк, ну недавярак!

Паплаўнічы, зверавата азіраючыся, садзіўся на каня, браўся рукамі за доўгую, нястрыжаную грыву — не бачыў, пэўна, што сюды з вёскі, з пясчанага, раз'езджанага калясьмі грудка, подбегам спускаўся расхрыстаны, збялелы, немалады, сталага веку ўжо Змыслаў сын; востры абслізаганы шворан бліскаў у яго руцэ.

XXV

Вайна!.. Яна была чаканай, як чакаюць збавення, нават смерці ад нязлечнай і страшнай хваробы. І яна прыйшла гэтаксама нечакана, як прыходзіць смерць.

Але сюды яшчэ не дакаціўся яе грымотны водгалас, і чорным крылом аблокная хмара не займала свет: велічны і бязмежны спакой млеў пад чыстым і высокім сонцам, і кругом стаяла астатняе, празрыстае цяпло лета, замглёнае шчымлівай адзінотай, пад якую ў салодкім смутку думаецца пра смерць і вечную абнову жыцця.

Не паспела яшчэ зазелянець пры густым шорстка-натапыраным, сонным ляску першай радасцю рунь, адно шарэла пухка-сухаватая ў радках ад бараны і белаватых, выараных плугам каменнях смутная ралля.

Поле было стракатае ад лапікаў зліналага рыжышча, ружовага грачанішча, зялёнай, акрыялай на аўсянішчы канюшыны і звялых, падсохлых картопляў.

За карычняваты, што адцвіў на закурэлых горкім пылам дарогах і межах, пруткі быльнік чапляліся і блішчала калючым прамяністым шклом тануткая павучына.

Чорствыя і пустыя дарогі, то спадаючы ў лагчыны, то лінява падымаючыся на пагоркі, плылі да сонца.

Сухімі саламянымі стрэхамі ў лагчынах хаваліся вёскі.

Спутаныя коні з доўгімі непадрэзанымі хвастамі і грывамі хадзілі на лужках каля карычняватага, пабітага рудою рыжкою і сточанага чорнымі смолкімі чарвячкамі алешніку, пры маладой, што паднялася зялёнай падушкаю, пахучай атаве.

Яе ніхто яшчэ не касіў. Чакалі багача — першага асенняга свята, каб пасля яго ўжо брацца за астатнюю работу: дасяваць жыта, касіць атаву, капаць картоплі ды выбіраць гароды. Упраўляліся пры хаце: перасыпалі старыя хлеўчыкі, перапляталі новым частаколам раз'ехаiныя платы, капалі новыя ямы ды папраўлялі пагрaбы на картоплі, стрыглі палахлівых трапяткіх авец, каб да халадоў, калі пара будзе рэзаць, на іх адскочыла цёплая, на кажух, воўна. Устаўшы зацемна, яшчэ да снедання, паспявалі збегаць у шчытнік — маладыя густы саснячок—назбіраць пры грудках па шызым мосе цвёрдых, з карычнева-слізкімі шапкамі, прысадзістых баравікоў ды ў глухім сыраватым гушчары, разгробшы чорна-перапрэлую кастрыцу, натрапіць на чараду маладых жоўценькіх падгрыбніц.

У верасаўцаў у гэтую пору якраз падаспеў новы клопат—рабіць мост.

Трэці дзень за Ваўчковым занядбаным садком, дзе ўжо зачырванеліся лісцем чэзлыя вішні, у цяньку старых ліпаў, звіслых над дарогаю вербаў, чуваць быў густы шоргат пілы і востры, што тройчы адбіваўся рэхам, цюк сякеры.

Раз за разам, забіваючы ў цвёрдае жвірыстае дно палі, тупа гупала цяжкая «баба» — трохпудовы молат, што цягалі, абпальваючы рукі аб тугі канат, па двое напераменку мужчын. Закасаўшы вышай калень порткі, яны стаялі ў крынічнай халоднай рэчцы і з крыкам «гоп-ля» падымалі і апускалі на тоўсты, што старчма вызіраў з вады, слуп гэтую цяжкую гіру.

(Працяг будзе).

«МОЙ СВЕЦЕ ЯСНЫ...»

Міхасю СТРАЛЬЦОВУ — 50 гадоў

Летам тут зелена і жоўта — трава, жытнёвыя палі, лёгкі, лістотны пошум. А зараз — белая, сцюдзёная цішыня. Ясната. І густы, марозны настой чакання. І роздуму. Як быццам на імгненне нейкая высокая светлая існасць набыла фарбы і форму, разлілася шырокай беллю і абрала сабе месца тут, на гэтай празрыстай прасторы, што не ведае недамоўленасці, паўтонаў і размытасцей. Празрыстая віднасць. Віднасць прастаты. Той прастаты і нязмушанасці, якія ўласцівы прыродзе. Той высокай прастаты, якою надзяляе прырода абраннікаў сваіх. Даючы талент іх пяру, далучаючы да галоўнай мудрасці сваёй—арганічнага адчування меры рэчаў, разумення каштоўнасці ўсяго існага на зямлі.

Пазначаны такім талентам і ён, Міхась Стральцоў. Чалавек гэтай канкрэтнай зямлі, якую мецяць на картах як вёску Сычын на Слаўгарадчыне ў Магілёўскай вобласці.

З'явіўся Міхась Стральцоў на гэтай зямлі 50 гадоў назад у сям'і настаўніка, у хаце на ўскрайку вёскі. Каля хаты ганарліва наструнціліся бярозы, у галінах іх, здаецца, і дагэтуль гуляе вецер маладой Стральцоўскай мары. Так называўся першы зборнік Міхася Стральцова — «Блакітны вецер». Тую ж назву мела і адно з апавяданняў яго.

Пяцьдзесят... Дата. А трыццаць гадоў мінулася з часу апублікавання першага апавядання.

...Зімовы дзень ужо ўзyўся на добры полудзень. Мароз халодзіць-гарачыць. Сонца спакойна-ветліва пазірае са свайго далёка. Гэтымі сцежкамі кожнага дня некалі хадзіў маленькі Міхась Стральцоў. Уваходзіў у той свет ясны, што адкрыў для сябе, а пазней — для чытачоў. Пра што ён думае сёння? Дарослы, сталы Міхась Стральцоў? Можа, пра нешта блізкае да таго, што згадваў яго герой з «Сена на асфальце»? «І дагэтуль да самых малых драбніц помню я дарогі, па якіх мы хадзілі ў школу.

Як назваць нам тыя гады? Былі яны трудныя, бедныя, але не паўторацца: там, у звычайнай пасляваеннай вёсцы, пачыналіся з табою мы. Памятаеш, як зачытваліся мы Тургеневым, Чарнышэўскім, памятаеш, якую ўладу мелі над намі Рахметаў, Базараў? Не ведаю, як можна назваць гэтую пастаянную напружанасць душы, гэты парыў да самаахвярнасці, да радасці і нават да тугі — і гэта было, і я думаю цяпер: якія мы былі шчаслівыя, як многа было ў нас наперадзе, якое вялікае, таямнічае жыццё чакала наперадзе нас!»

Чалавекам гэтым здзейснена многае. Паэт. Празаік. Крытык. Эсэіст. Міхась Стральцоў ва ўсім, што б ён ні пісаў, філосаф і паэт. У адрозненне ад большасці беларускіх пісьменнікаў, што вядуць гаворку ў творчасці сваёй пра сваю «малую радзіму» (А. Куляшоў — пра Бесядзь, Янка Брыль — пра Навагрудчыну, Р. Барадулін — пра Ушаччыну), Міхась Стральцоў амаль ніколі канкрэтна не пазначае г[illegible] каардынаты. Хіба ў некалькіх вершах. Але каардынаты гэтыя заўсёды прысутнічаюць у

яго творчасці. Адтуль — любоў да ўсяго на зямлі, адтуль — успамін пра «імглістую, зажураную смугу» ў полі, пра «жаўтлява-светлую саломінку, вытыркнутую са страхі», пра зімовы дзень, калі «зыркае сонца і белая вуліца», «грае, пераліваецца ў небе сонца, пара дымнымі слупамі стаіць над стрэхамі хат». Адтуль — і героі яго апавяданняў «На чацвёртым годзе вайны», «Восеньскі ўспамін», паэтычнай і чалавечнай аповесці «Адзін лапаць, адзін чунь». Адтуль і тэма яго апавядання «Сена на асфальце» — «прымірыць горад і вёску ў душы...», вобразна асэнсаваны роздум пра многіх і многіх, што па розных прычынах прыехалі з вёскі ў горад. Тэма, што не страціла сваёй сацыяльнай важкасці і сёння, але, здаецца, нягледзячы на шматлікія літаратурныя спробы ў гэтым напрамку, так і не атрымала ў беларускай літаратуры больш выяўленага мастацкага ўвасаблення, чым у Міхася Стральцова.

Як ніхто, на маю думку, ён змог пранікліва, па-філасофску глыбока сказаць пра Максіма Багдановіча. «Загадка Багдановіча» — лірыка-філасофскае эсэ, роздум пра феномен Багдановіча, пра лёс мастака і народа, таямніцу мастака ўвогуле.

Псіхалагічная экспрэсія, высокае майстэрства пісьма — усё гэта прыцягнула да Міхася Стральцова ўвагу чытачоў. У тым ліку чытачоў дасведчаных, з выхаваным густам, якім падабаецца пэўны псіхалагічны рытм пісьма Стральцова, дысцыпліна цвёрдай літаратурнай формы. Ва ўсіх жанрах. Ці гэта будзе эсэ «Дзень у шэсцьдзесят сутак». Ці вершы, сабраныя ў кнігах паэзіі: «Ядлоўцавы куст», «Цень ад вясла», «Мой свеце ясны...». Ці крытычная яго проза, што ўвайшла ў кнігі «Жыццё ў слове», «У полі зроку», «Пячатка майстра». Апошняя назва сімвалічная. Пячаткай майстра пазначаны ўсе яго працы. Пісьменнік імкнецца практычна і тэарэтычна прытрымлівацца выснаванай пазіцыі — браць сабе за мэту пісаць на ўзроўні сусветнай літаратуры; па вышыні думкі, «здатнасці разумець мастацтва як сацыяльную, культурную і нацыянальную з'яву адначасова», па сталасці і дасканаласці мастацкіх сродкаў. Трымаецца той творчай лініі ў беларускай літаратуры, што пазначана імёнамі Максіма Багдановіча, Максіма Гарэцкага, Янкі Брыля, Васіля Быкава. Строгасць, лаканічнасць пісьма. Не эпічная разнастайнасць і шматграннасць, не шматаблічнасць характарыстык і характараў, а згушчанасць лірыка-філасофскага зместу. Асобая слоўная структура, мелодыка паэтычнай і празаічнай фразы. Асобы свет творчасці Міхася Стральцова. Тое, пра што ён гаворыць: «Мой свеце ясны...».

Заўсёды тонка адчувае Міхась Стральцоў паэтычны змест твораў, ніколі не спакушаецца псеўдапафасам, ні таннай патэтыкай. Ведае цану іроніі і самаіроніі. І перад новай старонкай зноў пацвердзіць «саюз паэзіі і прозы». І ў такім выяўленні, як пераклад, Міхась Стральцоў таксама майстар. Нікалас Гільен, Чынгіз Айтматаў, рускія, украінскія, італьянскія, іспанскія, лацінаамерыканскія паэты. Апошнім часам — «абраннік сонечнага Феба», Аляксандр Сяргеевіч Пушкін.

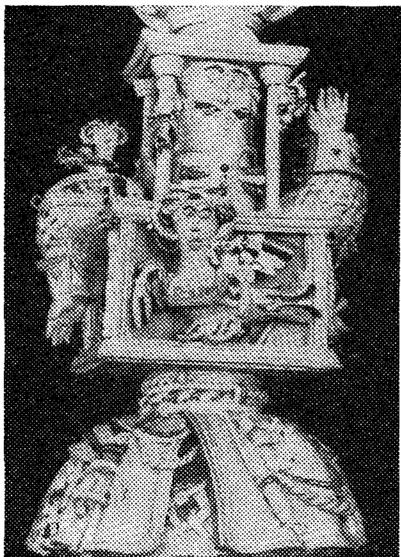
Самога Міхася Стральцова таксама перакладаюць. На многія мовы. Пакуль што перакладзены ён на дзевяць моў. Мабыць, апошняе па часе выданне — анталогія беларускага апавядання, што выйшла ў Маскве, у выдавецтве «Радуга». Названа гэта анталогія па апавяданні Стральцова «Смаленне вепрука» і пачынаецца з яго.

Далёкасяглыя дыяпазон думкі, шырокая эрудыцыя, глыбокая дасведчанасць у літаратуры і мастацтве — усё гэта адчуваецца ў створаным Міхасём Стральцовым. Логіка думкі і падначаленая ёй, але вольная ў сваёй раскаванасці фантазія, энергія пачуцця, чалавечая спагада, якая не апускаецца да змізарнелага спачування, а імкнецца да творчага, мастацкага спасціжэння, асэнсавання чалавечай свядомасці. Тонка адчувае свет чалавечай душы. Як пісьменнік і чалавек.

Як яго маці, што займалася звычайнай вясковай працай жанчыны: гаспадарка, дзеці... Але ж як яна ўмее тонка, ненадакучліва разумець людзей. І ўласнага сына таксама. Яна проста, з адчуваннем уласнай годнасці, але і з непадробным даверам гаворыць: «Так, я заўсёды лічыла, што мой сын будзе нейкім літаратарам. Ён яшчэ не ўсе словы добра гаварыў, а ўсё ў рыфму. Валакаў з этажэркі бацькавы кніжкі... Ён рана і чытаць пачаў. Яму было пяць гадоў». Разумела. І бацька разумеў. Але не прыспешвалі падзеі. Не прымушалі і не пярэчылі. Хай малы чалавек расце і вырашае сам. І ён вырашыў. Свой лёс. Свае права. Вымераў свае суадносіны са светам. Малым і вялікім. Дзе «віруе жыццё, і нараджаецца ў ім прыгажосць. Жывое паэзія. І вечна свеціць нам і вабіць сваёй загадкай».

Ала СЯМЁНАВА.

З АПОШНІХ ВЕРНІСАЖАЎ

Адной з падзей культурнага жыцця сталіцы мінулага месяца стала выстаўка твораў Мікалая Байрачнага і Валянціна Прыешкіна. Яна працавала ў выставачнай зале рэспубліканскага Дома мастацтваў і выклікала цікавасць гледачоў. Наведвальнікі змаглі ўбачыць на ёй вельмі арыгінальныя кампазіцыі, выкананыя аўтарамі з гліны і шамоту.

М. Байрачнага і В. Прыешкіна ўжо ведаюць па некаторых сумесных працах — яны афармілі адну з залаў Белдзяржфілармоніі, гасцініцу «Планета» ў Мінску, аптэку ў Барысаве... Да гэтай сваёй выстаўкі яны рыхтаваліся, па сутнасці, усе дзесяць год, што прайшлі пасля скančэння імі Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага інстытута.

Многа эксперыментавалі, шукалі свой стыль, мову, на якой можна размаўляць з гледачамі пра складаныя праблемы сучаснага жыцця.

Што цікавіць, хвалюе маладых мастакоў сёння! Праблемы духоўнага станаўлення чалавека, пошук ім свайго месца ў жыцці. Сум па страчанай гармоніі адносін паміж людзьмі з'яўляецца галоўным лейтматывам кампазіцый М. Байрачнага «Сентыментальная гісторыя» і «Размова за кубкам кавы». Тэма адносін маладога пакалення да культурнай спадчыны распрацоўваецца гэтым мастаком у такіх творах, як «Мастацкая Дрэздэна» і «Камяні не маўчаць». У гэтых работах выразна акрэслена грамадзянская пазіцыя аўтара, непрыхаваны яго ўласны боль і трывога за будучыню чалавецтва.

Мінулае, будучыня, памяць — адпраўныя кропкі ў творчасці абодвух мастакоў.

— Гісторыя настойліва патрабуе ад чалавека адказнасці за свае дзеянні,— кажа В. Прыешкін.— Чалавек без памяці — гэта сухое семя, якое не дасць ужо, вобразна кажучы, добрых пладоў. І мне вельмі хацелася б завастрыць увагу людзей на гэтым моманце. Бо ў наш час некаторыя «цывілізаваныя» з лёгкасцю адмаўляюцца ад усяго, што іх звязвае з мінулым, з продкамі, з зямлёй і прыродай. Ігнаруючы ўсе гэтыя адвечныя сувязі, яны губляюць сваю душу і разам з ёю будучыню.

На выстаўцы мастак паказаў невялікую скульптуру Дзедала, героя легенды, што зрабіў крылы, каб узняцца над зямлёй. Фігура чалавека прыкавана да зямлі жорсткай металічнай канструкцыяй. В. Прыешкін спалучыў кераміку і метал, каб падкрэсліць бездапаможнасць маленькай постаці старога чалавека, які нясе адказнасць за гібель свайго сына Ікара, што на крылах, зробленых бацькам, хацеў дасягнуць сонца. Гэта гісторыя не скончылася і, як многае іншае, мае працяг у часе.

Актуальны, антываенны характар набываюць керамічныя пано Валянціна Прыешкіна «Палігон» і «Лісты блакнота». У першым з іх ён стварае прывід знішчэння, бесчалавечнасці. Антытэзай гэтаму ўспрымаецца пласт «Лісты блакнота» — сапраўдны гімн жыццю і каханню.

— Я лічу, што сродкамі керамікі можна гаварыць пра ўсе праблемы, якія паўстаюць перад сучасным чалавекам. Сёння ў керамічных творах увасабляюць такія складаныя паняцці, як рух, час, прастора, — гаворыць М. Байрачны. — У традыцыйнага матэрыялу вельмі вялікія магчымасці.

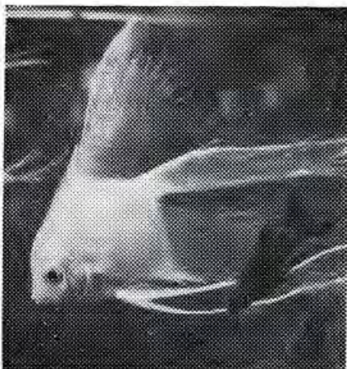
— А павярыць трэба было не толькі ў матэрыял,— дадае Валянцін Прыешкін,—але і ў самых сябе. І мы падтрымліваем адзін аднаго ў гэтым. Мы разам вучыліся на адным факультэце. І нам пашанцавала, што студэнцкае сяброўства працягваецца. Яно дапамагло стаць мастакамі, не разгубіцца, знайсці свой шлях.

М. Байрачны і В. Прыешкін падышлі да мяжы, за якой — сталасць. Яны ўваходзяць у гэты ўзрост майстрамі з вялікімі творчымі планамі. І верыш, што лепшыя іх працы — наперадзе.

Л. САЛОДКІНА.

НА ЗДЫМКАХ: работы В. ПРЫЕШКІНА і М. БАЙРАЧНАГА. Дэкаратыўная скульптура ў мінскім кафэ «Батлейка»; дэкаратыўны рэльеф у кафэ «Бярэзіна» горада Барысава; скульптура «Запрашэнне».

У МІНСКУ АДКРЫЎСЯ ГАРАДСКІ КЛУБ АКВАРЫУМІСТАЎ «ТРЫТОН»

ПРЫПЛЫЛА ЗАЛАТАЯ РЫБКА...

Прыплыла залатая рыбка, спытала: «Чаго табе, стары, патрэбна?» Прыблізна так адбывалася ў любімай дзятвой і дарослымі казцы Пушкіна. Усе просьбы беднага рыбака, жаданні яго сквапнай і злой жонкі выконвала марская чараўніца. А вось у жыцці атрымліваецца наадварот: чалавек імкнецца дагадзіць залатой рыбцы...

— Вось тут яны ў нас і жывуць, залатыя рыбкі,— Міхаіл Асташонак, дырэктар мінскага гарадскога клуба акварыумістаў «Трытон», падвёў мяне да наступнага зашклёнага воднага царства. — Разводзіць іх, і наогул усіх дэкаратыўных рыб,— справа толькі на першы погляд нескладаная: здаецца, наліў у вялікую пасудзіну вады, выпусціў туды рыбак, сыпнуў якіх-небудзь крошак, каб не сканалі з голаду,— любуйся. Калі б жа ўсё так проста было! Зараз, напрыклад, мы для клуба купілі адных толькі кампрэсараў, больш чым на тысячу рублёў.

— Дзе ж вы ўзялі гэтыя грошы, дарэчы, немалыя?

— Іх выдзеліла вытворчае аб'яднанне «Гарызонт», на якім нарадзіўся клуб і да якога мы і належым самым непасрэдным чынам.

Усё пачалося з таго, што на прадпрыемстве вырашылі рэканструяваць рабочую сталовую. Захацелі зрабіць яе прыгожай, утульнай, дзе можна не толькі паабедаць, але і адпачыць. Дзеля такой атмасферы патрэбны адпаведны інтэр'ер. Асаблівую ролю ў ім адвялі вялікім вокнам-вітражам, якія афарміла вядомая беларуская мастачка Нэлі Шчасная. На вітражах — выявы птушак, раслін. Чым бы яшчэ іх дапоўніць? І тады механік аб'яднання Міхаіл Асташонак прапанаваў паставіць вялікія акварыумы з дэкаратыўнымі рыбкамі. Нават абгрунтаваў сваю прапанову з медыцынскага пункту гледжання: назіранне за рыбкамі, што павольна плаваюць у вадзе сярод водарасцяў, не толькі супакойвае чалавека, здымае псіхалагічнае напружанне, але і калі ў каго ціск раптам «падскочыць», дапаможа паменшыць яго.

Адміністрацыя «Гарызонта», прафсаюзны камітэт ідэю падтрымалі, знайшліся і добраахвотныя памочнікі ў такой цікавай справе, бо высветлілася, што многія рабочыя маюць невялікія хатнія акварыумы. У сталовай аб'яднання агульнымі намаганнямі стварылі шэсць, пад кожным з вітражоў, вялікіх акварыумаў. Так нарадзіўся клуб «Трытон». Сёння ўзрост яго членаў неабмежаваны — ад малодшых школьнікаў да пенсіянераў: у клубе больш за трыста чалавек. Сярод «старэйшын», мабыць, самы паважаны Міхаіл Гвоздзік, якому ідзе ўжо дзявяты дзесятак.

Дзіма Салаш — школьнік, вучань восьмага класа. Але захопленасці справай, нават самаадданасці яму, як і Міхаілу Васільевічу, не займаць.

— Пра клуб мне расказала мама, — гаворыць Дзіма. — Яна працуе ў аб'яднанні і, калі даведалася пра «Трытон», параіла пайсці сюды. Дома ў нас таксама ёсць акварыум, я быў яшчэ першакласнікам, калі ў мяне з'явіліся рыбкі.

Цяпер Дзіма ўжо сур'ёзны акварыуміст. Тут, у клубе, ён знайшоў новых сяброў, таварышаў па захапленню, тут можа атрымаць кваліфікаваную параду, а, калі трэба — і практычную дапамогу. Дарэчы, Дзіму Салаша я ўбачыла, калі ён разам з іншымі такімі ж падлеткамі ў вучэбным класе клуба праглядалі спецыяльную літаратуру па рыбаводству, іхтыялогіі...

Гарадскому клубу «Трытон» — пакуль што толькі адзін год, ён з тых аматарскіх аб'яднанняў, што з'явіліся ў Мінску нядаўна. Апошнім часам у рэспубліцы ўсё больш увагі надаецца арганізацыі разнастайнага і цікавага адпачынку працоўных, моладзі, дзяцей. Як ніколі часта, газеты застракацелі інфармацыямі аб адкрыцці ўсё новых і новых спартыўных секцый і груп, гурткоў мастацкай самадзейнасці ці такіх вось, як «Трытон», клубаў па інтарэсах. Савецкія людзі маюць дастаткова вольнага ад працы часу. Даць магчымасць кожнаму з карысцю і цікава праводзіць яго — сёння адна з галоўных сацыяльных задач грамадства.

Зразумела, што ў такіх умовах клуб акварыумістаў адразу атрымаў і грамадскае прызнанне, і неабходную матэрыяльную падтрымку. Яму выдзелілі часовае памяшканне ў адным з дамоў у цэнтры горада, месяц назад быў зацверджаны штат клуба, ствараюцца гурткі, якія зоймуцца мастацкім афармленнем акварыумаў, вырошчваннем і даследаваннем вадзяных раслін, тэрарыумамі, абсталёўваецца біяхімічная лабараторыя, будзе фотасекцыя... Некаторыя з задумак ужо пачалі здзяйсняцца (напрыклад, біяхімічная лабараторыя), некаторыя пакуль што ў перспектыве (фотасекцыя). Пабыўшы ў клубе, пазнаёміўшыся з яго членамі, кіраўнікамі, пераконваешся: усе планы тут стануць рэальнасцю. Інакш навошта, пакінуўшы ранейшае месца работы, перайшлі б у «Трытон» архітэктар, дызайнер Сяргей Лазавой, былы навуковы супрацоўнік, біёлаг, педагог па адукацыі Міхаіл Скараход, колішні супрацоўнік заапарка, іхтыёлаг Васіль Еўчанка?

— Разводзіць рыбак у акварыумах ці трымаць яшчарак — не самамэта, — лічыць Міхаіл Скараход. — Для нас галоўнае — навучыць людзей, і асабліва моладзь, дзяцей, жыць побач з прыродай, а ў прыродзе, адчуваць, разумець і любіць яе. І тады чалавек хутчэй пачне ўсведамляць сваю асабістую адказнасць за той свет, у якім ён жыве, які павінен пакінуць у спадчыну нашчадкам.

Мінскім гарвыканкомам практычна вырашана пытанне аб прадастаўленні клубу «Трытон» новага памяшкання. Грошы на абсталяванне, неабходнае будаўніцтва выдзяляюць дзве арганізацыі — вытворчае аб'яднанне «Гарызонт» і Рэспубліканскае таварыства аховы прыроды. У новым Доме акварыумістаў (назва, зразумела, пакуль умоўная) плануецца вялікі выставачны павільён, які змогуць наведваць усе жадаючыя, кіназала, пакоі для заняткаў секцый.

...Падплыла залатая рыбка да самага шкла і, здаецца, уважліва паглядзела на тых, хто быў па той бок ад яе: маўляў, чаго ж вам трэба? У адказ шасцігадовы хлапчук яшчэ бліжэй падсунуўся да акварыума, носам амаль дакрануўся да яго сценкі. Няйначай вырашыў даверыць рыбцы сваё запаветнае жаданне...

Галіна УЛІЦЁНАК.

НА ЗДЫМКАХ: дырэктар клуба «Трытон» М. АСТАШОНАК (другі злева) з супрацоўнікамі; кіраўнік гуртка гідрабіялогіі М. СКАРАХОД і вучань 10 класа А. РАСІНСКІ праводзяць аналіз жорсткасці вады; у зоне адпачынку вытворчага аб'яднання «Гарызонт».

Фота С. КРЫЦКАГА.

СПОРТ

«У штаб-кватэру ФІЛА я прадстаўлю самы пахвальны водзыў. Арганізацыя васемнаццатага міжнароднага турніру па вольнай барацьбе на прыз Аляксандра Мядзведзя ў Мінску была выдатная».

Гэтыя словы належаць старшыні Міжнароднай федэрацыі барацьбы фіну Ласі Тойвала. Яго падтрымалі і многія прадстаўнікі каманд, што ўдзельнічалі ў спаборніцтвах.

А цяпер аб чыста спартыўным боку турніру. Найбольшую колькасць узнагарод заваявалі савецкія барцы. Як заўсёды, добра выступалі беларускія спартсмены: 2 залатыя, 2 сярэбраныя і 2 бронзавыя медалі. Пераможцамі сталі Камалутдзін Абдулдаудаў і Віктар Крэйдзіч.

На чэмпіянат свету па ручному мячу ў Італію зборная Савецкага Саюза адправілася ў значна абноўленым складзе. Касцяк каманды склалі беларускія гандбалісты. І амаль у кожнай гульні менавіта яны называліся лепшымі гракамі. Гэта Аляксандр Каршакевіч, Юрый Шаўцоў, Георгій Свірыдзенка і Аляксандр Тучкін.

Зборная каманда СССР перамагла ўсіх сваіх сапернікаў і заняла першае месца і адначасова заваявала пуцёўку на Алімпійскія гульні, якія адбудуцца ў 1988 годзе.

Гэта добрая вестка прыйшла з Браціславы. Вялікая група беларускіх спартсменаў удзельнічала тут у складзе каманды Савецкага Саюза ў чэмпіянаце Еўропы па стральбе з пнеўматычнай зброі. Прадстаўнікі нашай рэспублікі заваявалі дзесяць залатых медалёў! Па дзве вышэйшыя ўзнагароды дасталіся Ігару Басінскаму і Лаліце Цвятковай. Юніёрка Галіна Чуркіна ўстанавіла на гэтых спаборніцтвах рэкорд кантынента.

А на зімнім першынстве Еўропы па лёгкай атлетыцы, якое прайшло ў Францыі, залаты медаль заваявала мінчанка Наталля Дзмітрычэнка. Яна была мацнейшай у спартыўнай хадзьбе на 3000 метраў.

Заканчваецца зімовы сезон. І завяршаюць яго беларускія спартсмены, калі так можна сказаць, на мажорнай ноце. На Спартакіядзе дружалюбных армій сярод моцных лыжнікаў віцябчанін Васіль Гарбачоў стаў другім прызёрам на 30-кіламетровай дыстанцыі. У адборачным турніры хакеісты мінскай школы вышэйшага спартыўнага майстэрства заваявалі права ўдзельнічаць у першынстве краіны...

ЗНАХОДКІ З БЕРАГОЎ ДЗВІНЫ

Падобна да «стараццеляў», якія здабываюць крупінкі каштоўнага металу ў прыбярэжным рачным пяску, шукаюць унікальныя сведчанні пра быт нашых продкаў на берагах Заходняй Дзвіны супрацоўнікі Інстытута гісторыі АН БССР.

Члены створанага больш за 10 гадоў назад Заходне-Дзвінскага археалагічнага атрада, вывучаючы рэшткі сярэдневяковага замчышча на адным з астравоў, выявілі многа керамічнага посуду, кафлі з малюнкамі. Непадалёку ад вёскі Мазурына праводзіліся раскопкі на месцы гарадзішча ранняга жалезнага веку, а каля вёскі Прудлікі былі знойдзены рэдкія прадметы, што захаваліся на месцы старажытных паселішчаў. Вучоныя спяшаюцца: мяркуемае будаўніцтва Даўгаўпілскай ГЭС можа значна ўзняць узровень вады ў рацэ, і тады бясцэнныя археалагічныя помнікі — ад каменнага веку да сярэдневякоўя будуць ужо недаступныя. Да новага сезона раскопак рыхтуюцца не толькі спецыялісты, але і добраахвотныя іх памочнікі: жыхары райцэнтраў і вёсак, сельскія школьнікі, студэнты.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:
МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 374.